

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Vejledning om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer 2024 (tilsagnstype 68 og 69)

Januar 2024

Vejledning om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer 2024 (tilsagnstype 68 og 69 indgået under Danmarks CAP-plan 2023).

Denne vejledning er udarbejdet af Landbrugsstyrelsen i 2024

Foto: Skyfish
© Landbrugsstyrelsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
Webside: <https://lbst.dk/>

ISBN 978-87-7120-107-9

Indhold

Nyt i denne vejledning	5
1. Kort om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer	6
1.1 Hvem kan søge ordningen?	6
1.2 Hvad er hovedforpligtelserne?	6
1.3 Hvor stort er tilskuddet?	6
1.4 Hvad er forskellen på tilsagn med og uden grundbetaling?	7
1.5 Hvad er formålet med ordningen?	7
1.6 Hjemmeside og nyhedsbrev	7
2. Ansøgning om tilsagn og udbetaling	8
2.1 Nyt tilsagn med og uden grundbetaling	8
2.2 Du kan indtræde i en andens ansøgning om nyt tilsagn	8
2.3 Hvornår kan du søge?	8
2.4 Udbetaling af tilskud	9
2.5 Valg af afgrødekode ved udfyldelse af fællesskema	10
2.6 Producentkifte	11
2.6.1 Producentkifte og –ophør af tilsagn	11
2.6.2 Frist for ændring af producentkifte	11
2.6.3 Hvad skal overdrager gøre?	11
2.6.4 Hvad skal erhverver gøre?	12
2.6.5 Når du indtræder i et tilsagn	12
3. Hvilke kriterier skal dine arealer leve op til, før du søger ordningen?	13
3.1 Du skal drive arealet som ejer eller forpagter	13
3.2 Hvilke arealer kan du søge til?	13
3.3 Der er ikke krav om at være berettiget til eller søge om grundbetaling	14
3.4 Hvilke arealer kan du ikke søge tilsagn til	15
4. Hvilke forpligtelser skal dine arealer opfylde i tilsagns-perioden?	16
4.1 Krav til plantedække	16
4.2 Forpligtelse til afgræsning	17
4.2.1 Vælg mellem synligt afgræsset, fast græsningstryk eller ekstensiv græsning	18
4.2.2 Kontrolmetode synligt græsset	20
4.2.3 Kontrolmetode fast græsningstryk	20
4.2.4 Kontrolmetode ekstensiv græsning	23
4.3 Forpligtelse til slæt	25
4.4 Hvad må du ikke på arealet	26
4.5 Hvad kan indgå i det tilskudsberettigede areal? – Flexibilitet	26
4.6 Hvad kan ikke indgå i det tilskudsberettigede areal? – Begrænsninger	28
5. Hvilke tilskud kan du søge på samme areal	30
5.1 Sammenhæng med andre ordninger	30
5.1.1 Hvilke ordninger kan godt kombineres med Pleje af græs- og naturarealer	30
5.1.2 Hvilke ordninger kan ikke kombineres med Pleje af græs- og naturarealer	30
5.2 Sammenhæng med konditionalitet	30

5.3	Grundbetaling til projektarealer	31
6.	Kontrol og administrative sanktioner	33
6.1	Kriterier for at få tilskud	33
6.2	Forpligtelser	33
6.3	Sanktion ved overtrædelse af forpligtelser.....	33
7.	Andre regler, du skal kende	34
7.1	Husk nationale bestemmelser ved etablering af småbiotoper	34
7.2	Svig med og misbrug af tilskud	34
7.3	Omgåelse af krav og regler	35
7.4	Omdannelse af dit tilsagn til en anden type tilsagn	35
7.5	Du kan i visse tilfælde udtræde af dit tilsagn uden tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud	36
7.6	Andre reguleringer: Naturbeskyttelsesloven og Natura 2000	36
7.7	Force majeure og ekstraordinære omstændigheder	37
7.8	Revisionsklausul	38
7.9	Vi indsamler og behandler dine data	38
7.10	Hvis du vil klage over en afgørelse fra os	38
8.	Retsgrundlag	40
8.1	EU-regler	40
8.2	Danske regler	40
	Bilag 1.Oversigt over vægtningsfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer.....	41
Bilag 1.1	Vægtningfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer – tilskudskategorierne forpligtelse til græsning både med og uden mulighed for kombination med grundbetaling	41
Bilag 1.2	Vægtningfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer – tilskudskategorierne forpligtelse til slæt både med og uden mulighed for kombination med grundbetaling	43
	Bilag 2.Vejledende oversigt over situationer for bortfald	46
Bilag 2.1	Vejledende oversigt om situationer, hvor der kan ske bortfald af tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer – overtrædelse af forpligtelser. Om konsekvensen af en overtrædelse er bortfald, vil altid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde under inddragelse af de forhold, der er anført i bekendtgørelse nr. 955 af 28. juni 2023 om ændring af bekendtgørelse om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik	46
	Bilag 3.Rækkefølge for sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet	48
Bilag 3.1	Sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet.....	48

Nyt i denne vejledning

Januar 2024

Producentkifteerklæring i fællesskema

Du skal fremover melde producentkifte i fællesskemaet. Det betyder, at du både som overdrager og som erhverver skal markere producentkiftet for hver enkelt mark i fællesskemaet i stedet for at indsende en særskilt producentkifteerklæring. Læs mere i [afsnit 2.6](#).

Samhegning med ekstensivering med slæt

I 2024 kan du sætte græsningsdyr på arealer, der får tilskud under bioordningen, Ekstensivering med slæt. Det betyder, at du fremover kan samhegne arealer med Ekstensivering med slæt og arealer med Pleje af græs- og naturarealer, hvis du har valgt kontrolmetoderne "synligt afgræsset" eller "ekstensiv græsning". Læs mere i [afsnit 4.2.1](#).

Indførsel af ny kontrolmetode "Ekstensiv græsning"

Fra januar 2024 kan du vælge en ny metode til kontrol ved forpligtelse til afgræsning. Den nye kontrolmetode "Ekstensiv græsning" indebærer at du selv dokumenterer græsningen via georefererede billeder i Landbrugsstyrelsens app. Denne kontrolmetode vil være bedre egnet til ekstensiv sommergræsning og helårsgræsning. Læs mere i [afsnit 4.2.4](#).

Visse bedrifter er undtaget fra delkrav GLM 8.1.2

Fra 2024 vil bedrifter være undtaget fra delkrav GLM8.1.2. om mindst 4 pct. ikke-produktive elementer, hvis der på bedriften er mere end 75 pct. af agerjorden, der anvendes til produktion af græs eller andet grøntfoder med en kvælstofnorm og fosfornorm på 0, og som ikke jordbehandles eller omlægges i det indeværende år. I de 75 pct. af agerjorden indgår også bedriftens arealer med pleje af græs- og naturarealer. Læs mere i [afsnit 5.2](#).

1. Kort om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer

Pleje af græs- og naturarealer er en 5-årig tilsagnsordning, som du kan søge, hvis du vil pleje værdifulde græs- og naturarealer med afgræsning eller slæt. Du skal overholde betingelserne for ordningen i alle 5 år. Denne vejledning er til dig, der har tilsagn om tilskud som starter 1. januar 2024 og til dig der i 2024 vil søge nyt tilsagn for en 5-årig periode. Du kan søge nyt tilsagn i perioden primo 3. juli til 26. september. Denne vejledning vedrører kun tilsagnstyperne 68 og 69, som har første tilsagnsår i 2024. Hvis du vil vide mere om de tidligere tilsagnstyper 66 og 67, kan du læse mere i på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

Vær opmærksom på at tilsagnsperioden starter 1. januar og ophører 31. december fem år senere.

Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 68 og 69) er en del af den danske CAP-plan 2023 og er medfinansieret af Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).

1.1 Hvem kan søge ordningen?

Du kan bl.a. søge tilsagn om tilskud, hvis du har et areal, der ligger inden for et særlig udpeget Natura 2000-område til pleje, eller hvis dele af din mark har en høj naturværdi (HNV) på mindst 5. Læs mere i [afsnit 3.2](#).

Du kan kombinere tilskud til Pleje af græs- og naturarealer med mulighed for grundbetaling (type 69), men du kan også undlade muligheden for at kombinere med grundbetaling (type 68). Hvis du søger grundbetaling, skal du som udgangspunkt opfylde de kriterier og forpligtelser, der er for grundbetalingsordningen, med enkelte undtagelser. Du kan læse mere om undtagelserne for grundbetaling og tilskudsberettigede arealer på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

1.2 Hvad er hovedforpligtelserne?

Du skal ved ansøgning om 5-årigt tilsagn vælge mellem to hovedforpligtelser:

- **Forpligtelse til afgræsning:** Ved forpligtelse til afgræsning, skal du hvert år vælge græsningsmetode. Det vil sige, at du skal vælge mellem én af de tre nedenstående forpligtelser:
 - arealet fremstår synligt afgræsset senest den 15. september
 - arealet afgræsses med et fast græsningstryk i hele perioden fra 1. juni til 31. august
 - arealet skal omfattes af ekstensiv græsning med dokumentationskrav i perioden 1. november til 30. november.
- **Forpligtelse til slæt:** Her skal du hvert år tage mindst ét slæt i perioden 21. juni til 15. september.

Du kan læse mere om forpligtelserne til afgræsning og slæt i [kapitel 4](#).

1.3 Hvor stort er tilskuddet?

Tilskuddets størrelse afhænger af, om du kombinerer med grundbetaling og om du vælger plejeforpligtelse med afgræsning eller slæt. Nedenunder kan du se satserne.

TABEL 1.1. Størrelse på tilskud til pleje af græs- og naturarealer.

	Type 68 Uden kombination med grundbetaling	Type 69 Kombination med grundbetaling
Afgræsning	2.600 kr. pr. ha	1.650 kr. pr. ha
Slæt	1.050 kr. pr. ha	850 kr. pr. ha

1.4 Hvad er forskellen på tilsagn med og uden grundbetaling?

Når du søger om et 5-årigt tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer, skal du vælge, om du ønsker mulighed for at kombinere dit tilsagn med grundbetaling. Dit valg gælder for alle 5 år, og der er forskel på, hvad du kan med dit tilsagn – alt efter om det er med eller uden grundbetaling. Så hvad er forskellen egentlig?

TABEL 1.2. Forskellen på tilsagn med og uden grundbetaling.

Type 68 Uden kombination med grundbetaling	Type 69 Kombination med grundbetaling
Højere sats	Lavere sats
Du kan ikke kombinere med grundbetaling.	Du har mulighed for at søge grundbetaling. Dette vælges fra år til år, men satsen på dit tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer er den samme hvert år.
Du kan hvert år vælge mellem fast græsningstryk, synligt afgræsset eller ekstensiv græsning, hvis du vælger forpligtelse til afgræsning.	Du kan alene vælge kontrolmetoden synligt afgræsset ved forpligtelse til afgræsning.
	Som en undtagelse kan du vælge fast græsningstryk eller ekstensiv græsning, hvis du ikke søger om udbetaling af grundbetaling eller hvis du søger grundbetaling til projektarealer. Læs mere om grundbetaling til projektarealer i afsnit 5.3 .

Læs mere om forpligtelserne i [kapitel 4](#).

1.5 Hvad er formålet med ordningen?

Formålet med ordningen er at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten på lysåbne naturarealer via ekstensiv landbrugsmæssig drift med årlig afgræsning eller slæt. Arealer under denne ordning kan bidrage til at standse og vende biodiversitetstab ved at bevare levesteder og landskaber.

1.6 Hjemmeside og nyhedsbrev

[Du kan læse om ordningen Pleje af græs- og naturarealer på \[www.plejegræs.dk\]\(http://www.plejegræs.dk\).](#)

[Du kan også læse mere på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.](#)

Hvis der sker ændringer i ordningen, bliver det annonceret på Landbrugsstyrelsens hjemmeside samt i Landbrugsstyrelsens nyhedsbreve.

[Du kan tilmelde dig nyhedsbrevene her.](#)

2. Ansøgning om tilsagn og udbetaling

Pleje af græs- og naturarealer er en 5-årig tilsagnsordning. Du skal søge tilsagn i perioden primo juli – 26. september 2024. Du søger tilsagn i tilsagnsskemaet, som du kan finde i Tast selv. Du skal derudover søge udbetaling i fællesskemaet i hvert af de fem efterfølgende tilsagnsår.

2.1 Nyt tilsagn med og uden grundbetaling

Når du skal søge nyt tilsagn, skal du vælge, om du ønsker muligheden for at søge grundbetaling i løbet af tilsagnsperioden. Dette valg kan ikke ændres i løbet af den 5-årige tilsagnsperiode. Hvis du vælger at kombinere med grundbetaling (type 69), vil du få udbetalt den samme sats i alle 5 tilsagnsår, uanset om du søger grundbetaling eller ej. Du søger om nyt tilsagn i tilsagnsskemaet. Se i [afsnit 3.2](#) hvilke arealer du kan søge tilskud til.

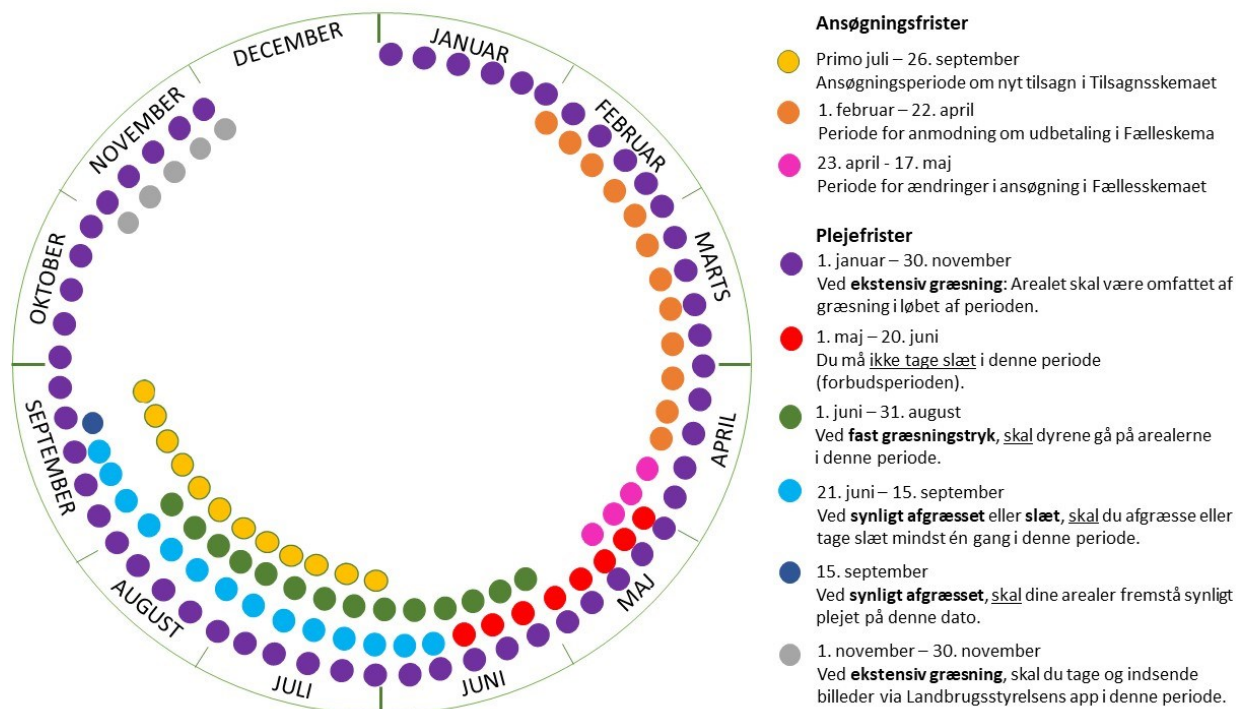
Du skal yderligere vælge mellem forpligtelse til afgræsning eller slæt. Denne forpligtelse gælder for alle 5 tilsagnsår.

2.2 Du kan indtræde i en andens ansøgning om nyt tilsagn

Du kan indtræde i en andens ansøgers ansøgning om nyt tilsagn. Det kan eksempelvis være, hvis en anden landbruger har ansøgt om nyt tilsagn til et areal, og arealet overdrages til dig, inden Landbrugsstyrelsen har givet tilsagnet. For at gøre dette, skal du indsende en erklæring til Landbrugsstyrelsen. Det foregår gennem et særligt skema på Landbrugsstyrelsens hjemmeside eller ved henvendelse til Landbrugsstyrelsen.

2.3 Hvornår kan du søge?

Du kan finde de vigtigste frister og datoer for Pleje af græs- og naturarealer, i årshjul og tabel 2.1 nedenfor.

FIGUR 2.1. Årshjul med vigtige frister og datoer for Pleje af græs- og naturarealer.

TABEL 2.1. Vigtige frister og datoer

Vigtige datoer for 2024	Handlinger
2024	
1. januar – 30. november	<ul style="list-style-type: none"> • Ved ekstensiv græsning: Arealet skal være omfattet af græsning i løbet af perioden.
1. februar	<ul style="list-style-type: none"> • Fællesskemaet åbner i Tast selv.
26. april	<ul style="list-style-type: none"> • Frist for indsendelse af fællesskema. • Frist for anmodning om udbetaling, hvis du har eksisterende tilsagn.
10. maj	<ul style="list-style-type: none"> • Frist for at sende ændringer til markblokke, hvis du skal være sikker på, at ændringerne bliver registreret inden fristen for indsendelse af ændringer til fællesskemaet.
1. maj – 20. juni	<ul style="list-style-type: none"> • Du må ikke foretage slåning af arealet i denne periode (forbudsperioden).
21. maj	<ul style="list-style-type: none"> • Frist for at vælge mellem fast græsningstryk, synligt afgræsset eller ekstensiv afgræsning. • Frist for at ansøge om nedsat græsningstryk. • Frist for ændringer til fællesskemaet – herunder ændringer til din anmodning om udbetaling af tilsagn. • Frist for forsinket indsendelse af fællesskemaet – og forsinket ansøgning om udbetaling af eksisterende tilsagn. • Frist for at anmelde producentskifte i fællesskemaet. Se afsnit 2.6 om producentskifte.
1. juni	<ul style="list-style-type: none"> • Frist for etablering af plantedække i det første tilsagnsår.
1. juni – 31. august	<ul style="list-style-type: none"> • Ved fast græsningstryk: Dyrene skal være ude på arealet i denne periode.
1. juni – 15. september	<ul style="list-style-type: none"> • Ved synligt afgræsset: Afgræsningen skal ske i denne periode.
21. juni – 15. september	<ul style="list-style-type: none"> • Ved slæt: Der skal være taget mindst ét slæt i denne periode, så marken fremstår synligt afgræsset 15. september.
21. juni – 30. november	<ul style="list-style-type: none"> • Ved ekstensiv græsning: Slæt og fladedækkende afpudsning er ikke tilladt i denne periode.
3. juli – 26. september	<ul style="list-style-type: none"> • Ansøgningsrunden for nye tilsagn er åben.
1. september	Data fra Fugle & Natur trækkes til næste års HNV-kort. Se afsnit 3.2 om HNV.
1. – 30. november	Periode for hvornår du skal tage og indsende billeder via LBST's app ved kontrolmetoden for ekstensiv græsning.
1. december	Data fra Miljøportalen trækkes til næste års HNV-kort. Se afsnit 3.2 om HNV.

2.4 Udbetaling af tilskud

Hvis du har søgt et tilsagn i 2023, der starter 1. januar 2024, skal du første gang søge om udbetaling i Fællesskema 2024. Fristen for at indsende Fællesskema 2024 er 26. april.

Hvis du søger et tilsagn i 2024, der starter 1. januar 2025, skal du første gang søge om udbetaling i Fællesskema 2025.

Du skal søge om udbetaling i fællesskemaet hvert år og pengene bliver udbetalt én gang om året. Udbetalingen sker typisk fra begyndelsen af december måned.

Du skal hvert år indtegne dine marker i IMK og søge om udbetaling af tilskud for dit eksisterende tilsagn til tilsagnstype 68 og 69 på siden "Udbetaling af tilskud til Pleje af græs- og naturarealer" i fællesskemaet, som du finder i Tast selv. På denne side skal du for hver mark, der overlapper et tilsagn med

tilsagnstype 68 eller 69 tage stilling til, om du søger om udbetaling af tilskud. Hvis du siger "Nej" til udbetaling af tilskud, vil tilsagnet som udgangspunkt bortfalde med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Du skal dog sige "Nej" til udbetaling, hvis du har overdraget tilsagnsmarken, læs i [afsnit 2.6](#). Hvis du har ældre tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer skal de stadig indberettes med tilsagnstype 66 eller 67.

Hvis du har fået en dispensation fra nogle af tilsagnsbetingelserne, er det de betingelser, der fremgår af dispensationen, du erklærer at overholde. Du skal altså stadig sætte hak i "Ja" i feltet "Jeg søger om udbetaling af tilskud", også selv om du pga. dispensationen ikke får dit tilskud udbetalt.

2.5 Valg af afgrødekode ved udfyldelse af fællesskema

Når du søger om udbetaling, er det vigtigt, at du anmelder arealet med den rigtige afgrødekode. Afgrødekoden skal være en af tre tilsagnskoder, som er uden kvælstofnorm og afspejler arealets status (se Tabel 2.2). Hvis du anvender en ikke-tilskudsberettiget afgrødekode, kan du ikke søge om udbetaling på marken i fællesskemaet.

TABEL 2.2. Afgrødekoder der kan bruges til tilsagnsarealer

Afgrødekode	Tekst	Bruges når
254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0N), permanent	Anvendes til landbrugsarealer, der opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling (uanset om du søger grundbetaling eller ej), og som var permanent græs før tilsagnets start.
247	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0N), omdrift	Anvendes til landbrugsarealer, der opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling (uanset om du søger grundbetaling eller ej), og som havde status af omdrift før tilsagnets start.
318	MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal	Et naturlignende areal, der ikke kan leve op til de almindelige regler under grundbetalingsordningen. Dvs. arealer hvor du ikke søger grundbetaling eller hvor du søger grundbetaling til projektarealer.

Et areal med tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer kan være enten et naturareal eller være et landbrugsareal og have status af enten omdrift eller permanent græs. Arealets status har ikke indflydelse på tilsagnsreglerne, men har betydning for GLM 1-kravet om opretholdelse af permanent græs, samt GLM 8-kravet om at etablere mindst 4 % "ikke-produktive" elementer og arealer ud af bedriftens samlede omdriftsareal. Læs mere om GLM og sammenhæng med konditionalitet i [afsnit 5.2](#).

Et græsareal har status af omdrift, ind til det efter fem år med græs og andet grøntfoder opnår status af permanent græs på sjette året. For arealer i flerårige tilsagn gælder der en særregel, som siger at status fastfryses i tilsagnsperioden. Det betyder kun noget for arealer, som har status af omdrift, når man indtræder i tilsagn. Har et areal f.eks. ligget med græs i 4 år, før du fik tilsagn på arealet, vil arealet have status som 5. års græs i det første år, efter tilsagnet er udløbet (se Tabel 2.3 for eksempler). Status forbliver fastlåst, så længe der gendegnes tilsagn på arealet. Et areal kan derfor godt have status af omdrift, selvom der er eller har været tilsagn på det i en længere årrække.

TABEL 2.3. Arealstatus ved tilsagn og efter tilsagnets afslutning.

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
		Tilsagn start					Tilsagn slut
Græs år 3	Græs år 4	Tilsagn Omdrift (græs år 5)					Omdrift (græs år 5)
Græs år 5	Permanent græs	Tilsagn Permanent græs					Permanent græs
Tilsagn på tidligere omdriftsareal		Nyt tilsagn/gentegning Afgrødekode: 247					Omdrift (græs år 1)
Tilsagn på tidligere permanent græs		Nyt tilsagn/gentegning Afgrødekode: 254					Permanent græs

Begrebet permanent græs blev først indført i 2005. Arealer, der har haft tilsagn uafbrudt siden 2004 eller tidligere, kan derfor have status af omdrift.

Det kan under de gældende regler lade sig gøre at skifte status fra omdrift til permanent græs, hvis dit areal har været omfattet af miljøtilsagn siden 2004. Det kan være, at dit tilsagn har status som omdrift på grund af krav til anvendelse af afgrødekoder under den tidligere reformperiode. Hvis du har sådan et tilsagn med plejeforpligtelse og er sikker på, at dit areal aldrig har været opdyrket, skal du skrive en bemærkning om det i fællesskemaet og angive det med afgrødekode 254. Dette kan også være relevant for 5-årige tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer.

2.6 Producentkifte

2.6.1 Producentkifte og –ophør af tilsagn

Når et areal bliver solgt, bortforpagtet, eller forpagtningen ophører, skal du tage stilling til overdragelse af dit tilsagn til den nye ejer eller forpagter. Der er to muligheder:

- A. Tilsagnet overdrages til den nye ejer eller forpagter, som indtræder i rettigheder og forpligtelser
- B. Tilsagnet ophører i forbindelse med overdragelse af arealet, uden at tidligere udbetalt tilskud skal betales tilbage.

Det er vigtigt, at du i alle tilfælde anmelder producentskiftet til Landbrugsstyrelsen. Fra 2024 skal du anmelde producentskiftet i fællesskemaet. Dette sker ved at både overdrager og erhverver markerer producentskiftet for hver enkelt mark i fællesskemaet. Producentkifte kan kun foregå gennem fællesskema, og det er derfor ikke længere muligt at indsende en separat producentkifteerklæring.

Hvis du ikke anmelder producentskiftet, bortfalder tilsagnet med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Du skal også anmelde et producentkifte, hvis hele din bedrift skifter ejer, fordi der er dannet et selskab (A/S, ApS eller I/S) eller et selskab er ophørt med at eksistere.

2.6.2 Frist for ændring af producentkifte

Fristen for at anmelde et producentkifte til Landbrugsstyrelsen er den samme som fristen for indsendelse af ændringer til fællesskemaet.

2.6.3 Hvad skal overdrager gøre?

Som overdrager skal du i fællesskema på siden "Pleje af græs- og naturarealer" altid markere for producentkifte i Forskelsviseren kolonne B12. Husk, at du som overdrager skal indsende fællesskemaet med markeringer for producentkifte, også selv om du ikke længere søger nogen form for landbrugsstøtte. Producentkifte kan kun foregå gennem fællesskema, og det er derfor ikke længere muligt at indsende en separat producentkifteerklæring.

2.6.4 Hvad skal erhverver gøre?

Der er to scenarier:

C. Erhverver overtager tilsagnet

Du skal for de erhvervede marker i fællesskema i Markplanen på siden "Pleje af græs- og naturarealer" vælge "Ja" til udbetaling i kolonne A5, vælge græsningsmetode og markere for producentskifte i kolonne A15.

D. Erhverver vil ikke overtage tilsagnet

Du skal for de erhvervede marker i fællesskema på siden "Pleje af græs- og naturarealer" vælge "Nej" til udbetaling i kolonne A5 og markere for producentskifte i kolonne A15. Tilsagnet vil da bortfalde uden krav om tilbagebetaling.

Hvis erhverver ikke indsender et fællesskema, vil tilsagnet ligeledes bortfalde uden krav om tilbagebetaling.

2.6.5 Når du indtræder i et tilsagn

Det er vigtigt, at du som erhverver anmoder om udbetaling af tilskud, ellers vil tilsagnet bortfalde.

Når du indtræder i et tilsagn, betyder det, at du overtager tilsagnet med de rettigheder og forpligtelser, der gælder for det pågældende tilsagn. Du skal opfylde disse forpligtelser i den resterende periode af tilsagnet fra overdragelsesdatoen. Hvis tilsagnet bortfalder efter overdragelsesdatoen, vil det også være dig, der skal tilbagebetale tidligere års udbetalte tilskud, dvs. også tilskud udbetalt til den tidligere tilsagnshaver.

Når du og overdrageren har indsendt jeres fællesskema med markering af producentskifte, indtræder du i tilsagnet, og tilsagnet vil herefter fremgå af listen over dine registrerede tilsagn. Tilsagnet vil dog først fremgå af listen over dine registrerede tilsagn, når producentskiftet gennemføres hos os.

Læs mere om producentskifte og frister på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 27, stk. 1-4
- § 31, stk. 1-2

3. Hvilke kriterier skal dine arealer leve op til, før du søger ordningen?

3.1 Du skal drive arealet som ejer eller forpagter

- Du skal som ejer eller forpagter drive det eller de græs- eller naturarealer, som du søger tilsagn til.
- Derudover skal det areal, som du søger tilsagn til, udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,3 ha.
- Når du søger om nyt tilsagn, skal det samlede ansøgte tilsagnsareal udgøre mindst 2,0 ha. Arealet kan udgøres af både eksisterende og tidligere tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer (type 66 og 67) indgået før 2023 og nye tilsagnsarealer af tilsagnstypen 68 og 69.
 - Du er dog undtaget fra 2 ha reglen, hvis der på det ansøgte areal er mindst 0,10 ha af habitatnaturtyperne rigkær, kildevæld eller overdrev.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 7, stk. 1 og 2

3.2 Hvilke arealer kan du søge til?

Du kan søge om tilsagn til arealer, der opfylder et af følgende kriterier:

- Mindst 50 % af marken ligger inden for et særlig udpeget Natura 2000-areal til pleje
- Mindst 0,10 ha af marken har HNV (høj naturværdi) på 5 eller derover.
- Mindst 50 % af marken ligger inden for et Natura 2000-område og hvor mindst 90 % af arealet er en gentegning af græsningstilsagn (type 66 eller 67).
- Mindst 50 % af marken er en del af et vådområdeprojekt, et lavbundsprojekt eller et projekt om forberedelse til afgræsning.

HNV-kortet er udarbejdet til Landbrugsstyrelsen med henblik på at fokusere tilskud til Pleje af græs- og naturarealer på de arealer udenfor den særlige udpegning i Natura 2000, som har størst naturværdi. På den måde sikrer vi, at tilskud til naturpleje gives til arealer, som giver størst afkast af plejen i form af højere biodiversitet.

HNV-kortet vægter naturværdien af et areal ud fra 14 parametre, der spænder fra landskabsforhold og driftspraksis til forekomst af særlige arter. Et areal kan have en HNV-værdi på op til 13. Den aktuelle værdi vises på HNV-kortet, der er tilgængeligt for alle. Ved hjælp af en farveskala kan du se et areals aktuelle naturværdi.

Det er muligt at overføre HNV-værdien fra en mark til en anden mark, selvom markerne ligger i hver sin markblok. Det er fortsat et krav, at afstanden mellem markerne højst er 2 meter.

Kortet opdateres hvert år på baggrund af nyeste data. Data fra Fugle og Natur (fugleognatur.dk) trækkes den 1. september. Data som vedrører planteregistreringer (planteindikator 1, 2, 3), som kommuner kan indberette til Naturdatabasen i Miljøportalen, trækkes den 1. december.

[Læs mere om HNV på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.](#)

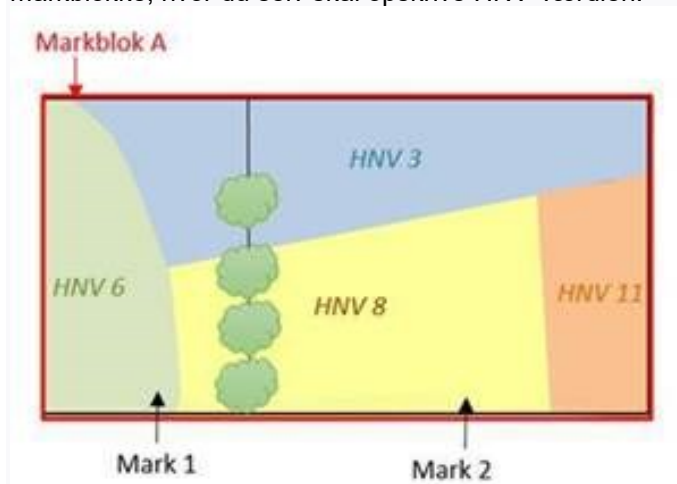
Valg af afgrødekoden har betydning for HNV-værdien

Du skal være opmærksom på, at afgrødekoden har betydning for HNV-værdien. Det er kun visse afgrødekoder, der udløser point for "ekstensiv drift". Samtidig er der nogle afgrødekoder, som udelukker point for "Nærhed til kyst", "Lavbund" og "Skråninger/skrænter". Se listerne over afgrødekoderne i 'Appendix 1' (side 9): [DCE-rapport om HNV-kortet \(23. oktober 2023\)](#).

Hvornår kan en HNV overføres til en anden mark?

HNV kan gælde på tværs af markindtegninger, så længe de ligger op til hinanden (maks. 2 meters afstand fra hinanden). Dette gælder også selvom markerne ligger i forskellige markblokke. Du kan også overføre HNV fra en mark, hvor du har et eksisterende tilsagn med tilsagnstype 68 (eller 66) eller 69 (eller 67), til en mark, hvor du søger et nyt tilsagn.

Hvis du søger nyt tilsagn til to marker i samme markblok (med maks. 2 meters afstand), vil systemet selv anvende den højeste HNV for begge marker. Hvis den ene mark derimod allerede har et eksisterende tilsagn, skal du selv overføre en eventuel højere HNV til den mark, hvor du søger nyt tilsagn. Det kan systemet ikke selv gøre. Det samme gør sig gældende, hvis markerne ligger i forskellige markblokke, hvor du selv skal opskrive HNV-værdien.

Figur 3.2. HNV kan gælde på tværs af markindtegningen, hvis markerne ligger op til hinanden. Dette er uanset om de ligger i samme eller forskellig markblok(ke). Mark 1 og 2 ligger op til hinanden med maks. 2 meters afstand og ligger i samme markblok. Begge marker vil derfor have en HNV på 11 (hvis området med HNV 11 udgør mindst 0,10 ha – også selvom markerne med den høje HNV-værdi allerede har et eksisterende tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer).

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 6, stk. 1, nr. 1-4

3.3 Der er ikke krav om at være berettiget til eller søge om grundbetaling

Hvis dit areal ikke er berettiget til grundbetaling, er det muligt at søge tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, tilsagn 68 uden grundbetaling. Se mere i [afsnit 1.3](#).

Hvis du er berettiget til og søger grundbetaling, kan du godt kombinere med Pleje af græs- og naturarealer, og du vil få udbetalt den lave sats. Du kan dog ikke kombinere grundbetaling med græsningsmetoden fast græsningstryk eller ekstensiv græsning, fordi det ikke anses som tilstrækkeligt for at udgøre en landbrugsaktivitet, som er et krav for at få grundbetaling (dette er undtaget projektarealer – se [afsnit 4.2.1](#)). Hvis du ønsker at bruge fast græsningstryk eller ekstensiv græsning på et areal med tilsagnstype 69, kan du i så fald vælge ikke at søge om grundbetaling (selvom du er berettiget til det).

For eksempel hvis det indgår i en større indhegning, hvor der er tilsagnstype 68 (eller 66) og valgt plejeformen fast græsningstryk.

3.4 Hvilke arealer kan du ikke søge tilsagn til

Du kan ikke søge tilsagn, hvis der i forvejen gælder en forpligtelse på arealet til afgræsning eller slæt som følge af:

- En aftale, der indebærer, at du får betaling for denne forpligtelse.
- Et tilsagn om tilskud i medfør af anden lovgivning.
- En servitut.
- En pligt, der er pålagt i medfør af anden lovgivning.

Derudover må arealet ved tilsagnsperiodens begyndelse ikke:

- Være tilplantet med skov.
- Være pålagt fredskovspligt, medmindre arealet er et ubevokset landbrugs- eller naturareal.
- Være omfattet af en tilskudsordning til skovbrug.
- Indgå som projektareal i et projekt, hvor der er givet tilsagn om tilskud til projekt om etablering af minivådområde ifølge Landdistriktsfonden.

Derudover kan du ikke opretholde tilsagnet på arealer, der i tilsagnsperioden anvendes til f.eks.:

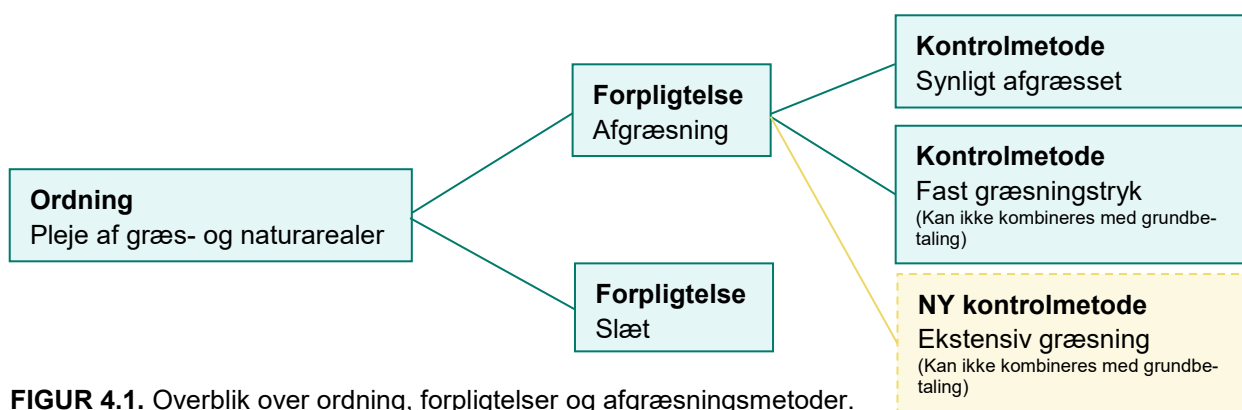
- Bygninger - både landbrugsbygninger, privatboliger og erhverv
- Befæstede veje, infrastruktur og lignende
- Golfbane, have, eller ridebane og lignende
- Solceller

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 8, stk. 1, nr. 1-4, om kriterier for tilskudsberettigelse
- § 9, stk. 1, nr. 1-4, om kriterier for tilskudsberettigelse

4. Hvilke forpligtelser skal dine arealer opfylde i tilsagnsperioden?

Du skal vælge mellem forpligtelse til afgræsning eller slæt. Denne forpligtelse gælder for alle 5 tilsagnsår. Når du vælger forpligtelse afgræsning, skal du også vælge kontrolmetode ved anmodning om udbetaling i fællesskema. Dette kan være enten synligt afgræsset, fast græsningstryk, eller ekstensiv græsning. Du kan frit vælge hvilken kontrolmetode, du vil bruge fra år til år.

FIGUR 4.1. Overblik over ordning, forpligtelser og afgræsningsmetoder.

4.1 Krav til plantedække

Alle arealer med tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer skal have et plantedække egnet til afgræsning eller slæt i hele tilsagnsperioden. Det vil sige, at vegetationen skal dække mere end 1/3 af overfladen i forhold til sort jord. Der er dog en undtagelse for første tilsagnsår, idet plantedækket først skal være etableret 1. juni.

Midlertidigt oversvømmede arealer kan godkendes uanset størrelse, hvis arealerne stadigvæk har et plantedække og er plejede. Arbejdsveje og markveje er tilskudsberettigede, hvis der er et plantedække, der lever op til ovenstående krav. Markveje og arbejdsveje er dog i nogle tilfælde ikke tilskudsberettigede under grundbetalingsordningen.

Der må gerne være spredte forekomster af buske og træer på arealet, så længe der ikke er tale om skov. Der skal blot være plantedække under bevoksningen, hvor der kan blive udført pleje, hvis du ønsker tilsagn til arealet. Hvis der er fredskovspligt på arealet, må der dog højst være en kronedækningsgrad på 10 %.

Delarealer under 1 ha, hvor der ikke er et plantedække egnet til pleje, kan indgå i tilsagnet indenfor fleksibilitetsreglerne, som du kan læse mere om i [afsnit 4.5](#). Søger du også grundbetaling, skal det indtegnes og registreres i IMK som en småbiotop. Du kan læse mere om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

Hvis du vil læse om love og regler

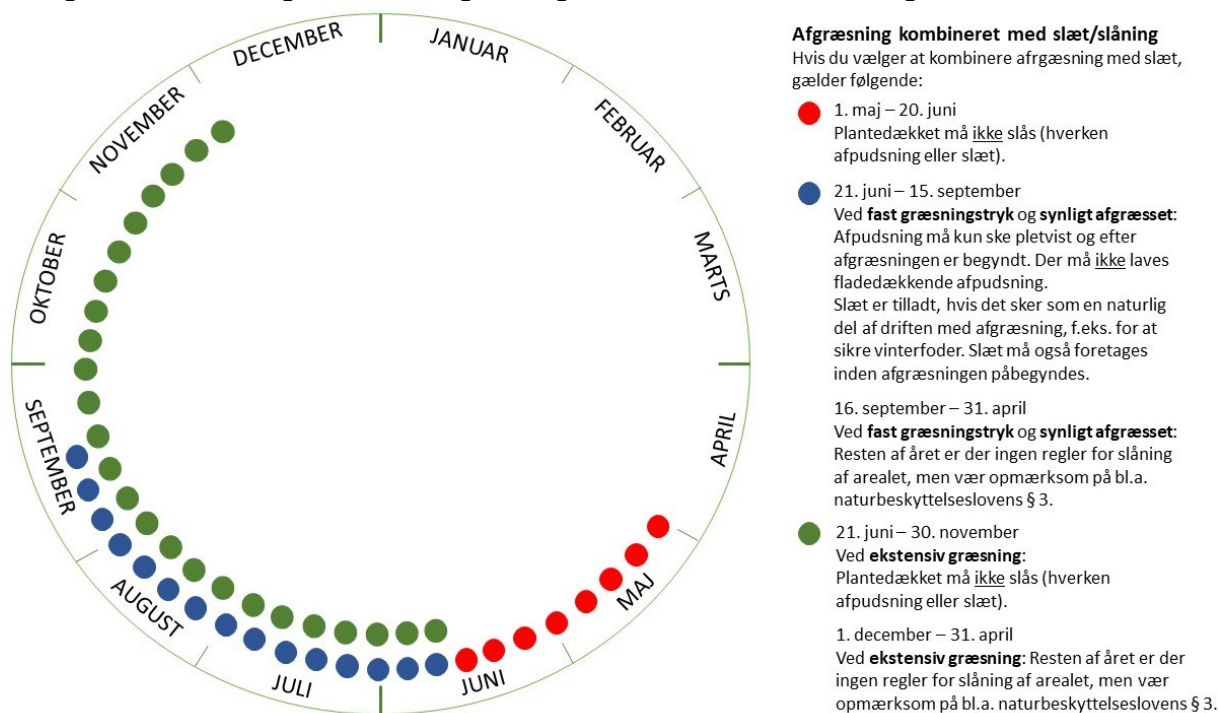
- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 10, stk. 1-3 om forpligtigelser

4.2 Forpligtelse til afgræsning

Afgræsningen skal ske med husdyr, der er heste eller drøvtyggere. Drøvtyggere, fra f.eks. hjortefamilien, betragtes som husdyr, så længe de er i menneskelig varetægt. De skal som udgangspunkt være øremærkede i henhold til bekendtgørelse om opdræt af hjortedyr, men Fødevarestyrelsen kan dispensere fra dette. Landbrugsstyrelsen stiller ikke særskilt krav om øremærkning i forbindelse med pleje af græs- og naturarealer.

Afgræsningen skal ske på en måde, der sikrer, at arealerne ikke bliver overgræsset, og plantedækket bliver opretholdt. Helårsgræsning er tilladt, hvis tilsagnsbetingelserne i øvrigt bliver overholdt.

Du må gerne kombinere afgræsning med slæt, men slæt kan ikke erstatte forpligtelsen til afgræsning. Se figur 4.2 for frister og datoer ved afgræsning kombineret med slæt/slåning

FIGUR 4.2 Årshjul med vigtige frister og datoer for afgræsning kombineret med slæt/slåning.

Naturbeskyttelseslovens § 3 og § 8 og § 19 b?

Hvis dit areal er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, skal du muligvis søge om dispensation fra § 3, hvis den hidtidige drift eller pleje ændrer karakter i væsentlig grad. Det kan f.eks. være hvis du ønsker at tage slæt eller afpudse et areal, der ikke tidligere har været omfattet af denne aktivitet. Nogle naturtyper, som f.eks. rigkær, er særligt sårbare over for en intensivning af driften. Kontakt din kommune, hvis du er i tvivl.

Hvis dit areal er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 8 vedrørende klitfredning, må arealet kun afgræsses, hvis arealet hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, herunder ved afgræsning. Landbrugsstyrelsen lægger et kort ud over § 8 arealerne, som kan ses som klitarealer på IMK. Du kan se, om dit areal er klitfredet på Danmarks Miljøportal. Spørgsmål vedrørende klitfredning skal rettes til Kystdirektoratet.

Vær opmærksom på, at bestemte former for driftsændringer eller aktiviteter kræver en forudgående anmeldelse til kommunen, også selvom de ikke normalt kræver tilladelse eller lignende. Dette omhandler også ændringer i græsningsintensitet og høslæt. Anmeldelsen skal ske skriftligt til kommunen inden aktiviteten sættes i gang, så den kan vurdere, om den ønskede driftsændring eller aktivitet kan påvirke arter og naturtyper negativt. Anmeldelsen kan med fordel gøres ved at fremsende et udfyldt anmeldeskema.

Skema og yderligere oplysninger findes her på siden: [Anmeldeordning - anden jord end fredskovsarealer - Miljøstyrelsen \(mst.dk\)](#)

I perioden 1. maj til og med 20. juni må arealerne ikke slås af hensyn til fugle og vildt.

Hvis der ligger frøavlsmarker i nærheden, gælder der dog særlige regler. Her skal du slå dine arealer inden blomstring, hvis:

- Arealerne ligger inden for de afstandskrav, som gælder efter bekendtgørelse om markfrø, og
- Den berørte frøavler anmoder dig om det.

Du kan i særlige tilfælde opnå en dispensation fra slåningsforbuddet, hvis du f.eks. skal bekæmpe kæmpebjørneklo, samt giftige eller aggressive ukrudtsarter.

[Du kan søge dispensation via hjemmesiden \[www.plejegræs.dk\]\(http://www.plejegræs.dk\).](#)

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 12, stk. 1-3
- §§3-5, §§14-16 og §24 i Fødevarestyrelsens bekendtgørelse nr. 1497 af 10. december 2015 om opdræt af hjortedyr

4.2.1 Vælg mellem synligt afgræsset, fast græsningstryk eller ekstensiv græsning

Hvis du har valgt forpligtelsen afgræsning, skal du hvert år vælge kontrolmetode ved forpligtelsen til afgræsning i fællesskemaet. Du kan vælge mellem tre metoder:

- Synligt afgræsset 15. september ([afsnit 4.2.2](#)),
- Fast græsningstryk i perioden 1. juni til 31. august ([afsnit 4.2.3](#)), eller
- Ekstensiv græsning med dokumentationskrav i perioden 1. – 30. november ([afsnit 4.2.4](#))

Du skal angive i fællesskemaet for hver mark, hvordan du vil opfylde forpligtelsen til afgræsning. Du behøver ikke at vælge den samme metode til afgræsning i alle 5 tilsagnsår. Du skal vælge metoden

inden ændringsfristen for fællesskemaet. Herefter kan du ikke ændre valget for det pågældende år, medmindre du får dispensation til det.

Hvis du også søger grundbetaling i årets fællesskema, kan du kun vælge synligt afgræsset. Som undtagelse kan du dog vælge græsningsmetoderne for enten fast græsningstryk eller ekstensiv græsning, hvis du søger grundbetaling til projektarealer (tidligere artikel 32).

Har du arealer med tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer af typen 69, hvor der i løbet af tilsagnsperioden kan indfinde sig plantearter som lyng, mos eller lav, kan du kun få grundbetaling, hvis du søger grundbetaling til projektarealer.

På tilsagnsarealer hvor du søger grundbetaling, bliver aktivitetskravet til grundbetaling automatisk opfyldt, når du opfylder plejeforpligtelserne på arealet. Det betyder også, at hvis du ikke opfylder plejeforpligtelserne, bortfalder grundbetalingen, medmindre aktivitetskravet er opfyldt senest 25. oktober.

Hvis du **ikke** søger grundbetaling (type 68), skal du vælge mellem synligt afgræsset, fast græsningstryk eller ekstensiv græsning.

Samhegning med ekstensivering med slæt

Du har mulighed for at sætte græsningsdyr på arealer, der får tilskud under bioordningen 'Ekstensivering med slæt'. Det betyder, at du fremover kan samhegne arealer med 'Ekstensivering med slæt' og arealer med 'Pleje af græs- og naturarealer', hvis du har valgt kontrolmetoderne enten "synligt afgræsset" eller "ekstensiv græsning". Det er ikke tilladt at samhegne dine arealer med tilsagn til Pleje afgræs- og naturarealer med forpligtelsen fast græsningstryk med arealer, som ikke har samme forpligtelse.

Alle øvrige forpligtelser som gælder på arealer under hhv. 'Pleje af græs- og naturarealer' og bioordningen 'ekstensivering med slæt' skal overholdes. Hvis du i bio-ordningen har valgt mulighed for græsning, må der i perioden 1. juni – 15. september først afgræsses, når der er taget slæt. Du skal dokumentere dette slæt med foto i Landbrugsstyrelsens app. Det er tilladt at afgræsse udenfor perioden for slæt, hvis du i din ansøgning har tilvalgt mulighed for afgræsning. Hvis du ikke har tilvalgt mulighed for græsning i forbindelse med din ansøgning, er der forbud mod græsning i hele ansøgningsåret.

[Læs mere om bio-ordningen ekstensivering med slæt på vores hjemmeside.](#)

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt:

[Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- § 13, nr. 1 og 2

[Bekendtgørelse nr. 1426 af 1. december 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2024](#)

- § 13 (projektarealer)

Du kan læse yderligere om projektarealer i Artikel 4, stk. 4, litra c i: [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget \(EGFL\) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne \(ELFUL\), og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1305/2013 og \(EU\) nr. 1307/2013](#)

4.2.2 Kontrolmetode synligt græsset

Der er ingen krav til hvor mange dyr, der skal gå på marken eller hvor længe, dyrene skal gå der. Du må derfor godt benytte dig af skiftefolde og tage dyrene væk fra arealet i perioder. Der er dog to krav, der skal være opfyldt:

- Marken skal være omfattet af afgræsning inden for perioden 1. juni til 15. september, men ikke nødvendigvis i hele perioden.
- Marken skal fremstå synligt græsset 15. september.

Hvornår er et areal synligt græsset?

Et areal er synligt afgræsset, når det bærer tydeligt præg af afgræsning. Det vil sige, når mindst 50 % af plantedækket er tydeligt afbidt.

Tærskler for delarealer

Delarealer under 100 m², der ikke er synligt græssede, godkendes i tilsagnsarealet og indgår ikke i de 20 % fleksibilitet. Se mere om fleksibilitet i [afsnit 4.5](#).

Delarealer mellem 100 m² og 1 ha, der ikke er synligt græssede, kan godkendes som en del af tilsagnsarealet, hvis det kan indgå i fleksibiliteten. Disse arealer må tilsammen udgøre maksimalt 20 % af tilsagnsarealet forstået som tilsagnsmarken.

Delarealer på 1 ha eller derover, der ikke er synligt græssede, godkendes ikke som en del af tilsagnsarealet.

Hedearealer

Arealet er synligt afgræsset, når mindst 50 % af planterne mellem lyngen er afbidt. Bemærk, at denne regel kun gælder for lyng, og ikke for f.eks. revling eller andre dværgbuske. Disse er kun tilskudsberettigede, hvis dyrene græsser dem.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 14, stk. 1-3

4.2.3 Kontrolmetode fast græsningstryk

Kravet er, at der skal gå det fastsatte antal dyr på arealet og at der er et plantedække, der kan afgræsses. Der er ikke krav om, at arealet skal fremstå afgræsset på alle delarealer. Du skal specifikt opfylde kravene:

- I perioden fra 1. juni til 31. august skal der til enhver tid gå mindst 0,3 storkreaturer/ha på arealet, medmindre du har søgt og fået godkendt et lavere græsningstryk for arealet af Landbrugsstyrelsen (læs mere herom i afsnittet om nedsat græsningstryk).
- Hvis du af en eller anden grund ikke kan overholde græsningstrykket, f.eks. pga. dyresygdom, skal du kontakte os inden du fjerner dyrene og hurtigst muligt søge om dispensation.
- Du skal overholde reglerne for indhegning (se nedenstående).

Det fastsatte græsningstryk er et minimumsgræsningstryk. Du må derfor godt have flere dyr på marken end det fastsatte mindstekrav. Det er en fordel at sætte et eller flere ekstra dyr ud i tilfælde af sygdom eller dødsfald i besætningen, så du til enhver tid kan opfylde krav om græsningstryk. Et meget højt græsningstryk er dog heller ikke optimalt for arealets naturværdi. Hvilket græsningstryk der giver de bedste forhold for den flora og fauna, der er på netop dit areal, afhænger blandt andet af, hvilken naturtype dit areal er, og hvilke græsningsdyr du har. Kontakt f.eks. din kommune for vejledning til at finde det rette græsningstryk.

TABEL 4.1. Omregning af heste og drøvtyggere til storkreaturer

Kreaturer	Omregning til storkreaturer
Tyre, køer og andet kvæg over to år og heste over seks måneder	1,0 storkreatur
Kvæg fra seks måneder til to år	0,6 storkreatur
Får og geder over et år og hjorte over ni måneder	0,15 storkreatur

Der skelnes ikke mellem store og små racer.

For andre drøvtyggere kan Landbrugsstyrelsen i det konkrete tilfælde fastsætte en omregning til storkreatur.

Indhegning ved fast græsningstryk

Reglerne gælder kun for perioden 1. juni til 31. august.

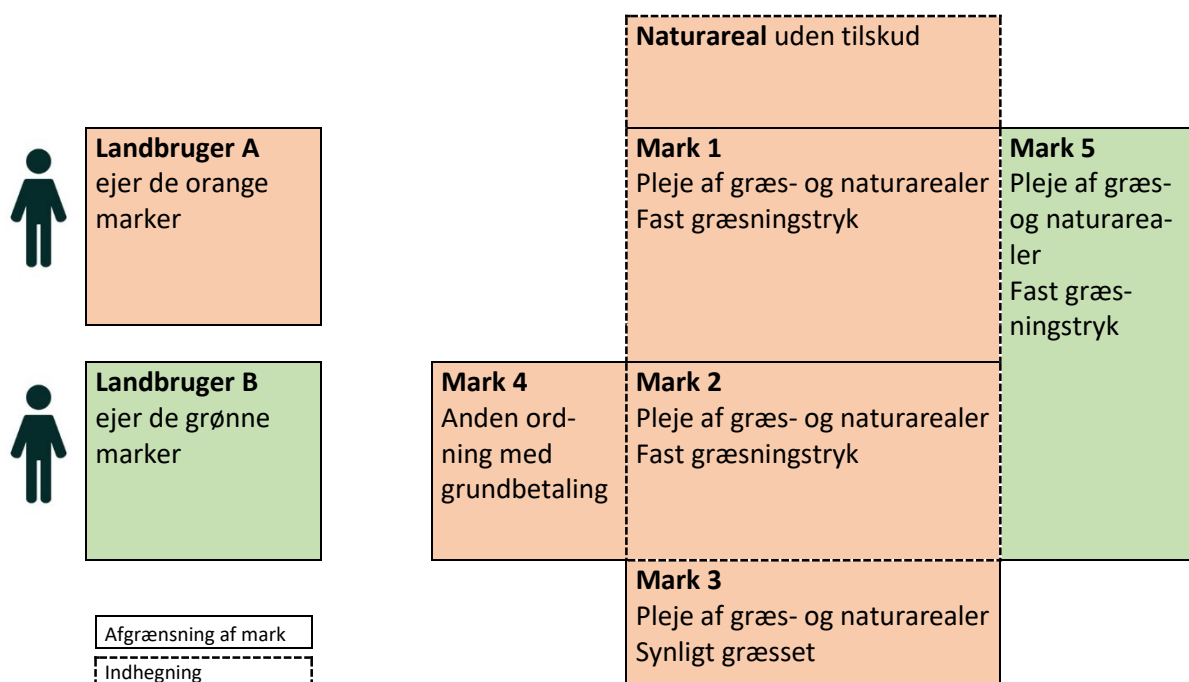
En indhegning må kun indeholde arealer, der er drevet af samme tilsagnshaver.

Hvis der er tale om en græsningsforening eller -laug, der er ejet af flere medlemmer, skal foreningen have rådigheden over hele arealet inden for indhegningen og stå som indehaver af tilsagnet.

Du må ikke bruge skiftefolde eller opdele marken i mindre dele, så dyrene ikke har adgang til hele arealet. Du må dog godt opdele marken, hvis der i hver af foldene er det fastsatte græsningstryk.

Udover din tilsagnsmark, må indhegningen indeholde følgende arealer, som du også ejer eller forpagter:

- Andre marker med tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer med forpligtelse til fast græsningstryk.
- Naturarealer hvor der ikke søges nogen form for tilskud.

FIGUR 4.3. Eksempel på regler for indhegning.

Landbruger A må godt indhegne Mark 1 og Mark 2 sammen, da Landbruger A ejer begge marker og har valgt samme afgrænsningsmetode (fast græsningstryk) for begge marker. Derudover må arealet indhegnes sammen med naturarealer uden tilskud. Landbruger A må ikke indhegne Mark 2 med Mark 3 eller Mark 4, da der er søgt tilsagn med andre forpligtelser. Landbruger A og Landbruger B må ikke indhegne deres marker med forpligtelse til fast græsningstryk sammen, fordi der ikke må være flere ansøgere areal i samme indhegning.

Græsningstrykket kan blive nedsat

Landbrugsstyrelsen kan i særlige tilfælde godkende et græsningstryk lavere end 0,3 SK/ha. Dette kan ske, hvis et lavere græsningstryk er til fordel for naturen, f.eks. helårsgræsning på næringsfattige naturtyper med en høj naturværdi. Et lavere græsningstryk kan også sikre, at der er tilstrækkeligt med foder til dyrene på arealet henover vinteren.

Landbrugsstyrelsen godkender som udgangspunkt ikke nedsættelse af græsningstryk til lavere end 0,2 SK/ha. Du kan se en tabel over vejledende græsningstryk til forskellige naturtyper på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#). Tabellen er vejledende, og det vil altid være forholdene på det konkrete areal, der ligger til grund for, hvilket græsningstryk der anbefales.

Hvis du har en indhegning med marker med forskellige krav til græsningstryk, skal græsningstrykket i indhegningen være det samme som det højest krævede græsningstryk. Hvis græsningstrykket på én eller flere marker i indhegningen ikke er højt nok, vil disse marker ikke blive godkendt ved kontrol. Se eksempel 2.

Eksempel 1: To forskellige græsningstryk i samme indhegning

Mark X har krav om 0,3 SK/ha.

Mark Y har fået nedsat græsningstrykket til 0,2 SK/ha.

Mark X og Mark Y er i samme indhegning.

Hvis der samlet går 0,2 SK/ha i indhegningen, vil Mark Y blive godkendt, mens Mark X ikke vil blive godkendt. Hvis der samlet går 0,3 SK/ha i indhegningen, vil begge marker blive godkendt.

Dette gælder uanset i hvilken af markerne, dyrene befinder sig på under kontrollen, så længe de har adgang til hele arealet.

Afgrænsninger

Indhegning

Mark X
0,3 SK/ha

Mark Y
0,2 SK/ha

En ansøgning om nedsættelse af græsningstryk kan indsendes i ansøgningsåret eller i løbet af den 5-årige tilsagnsperiode. Hvis du har fået godkendt et lavere mindstekrav til græsningstrykket af Landbrugsstyrelsen, gælder dette i resten af tilsagnsperioden. Du kan dog senere ansøge om at få det sat yderligere ned. Kravet til græsningstryk kan ikke sættes op i tilsagnsperioden, men da det er et minimumskrav, må du gerne sætte flere dyr på arealet, hvis der er behov for det.

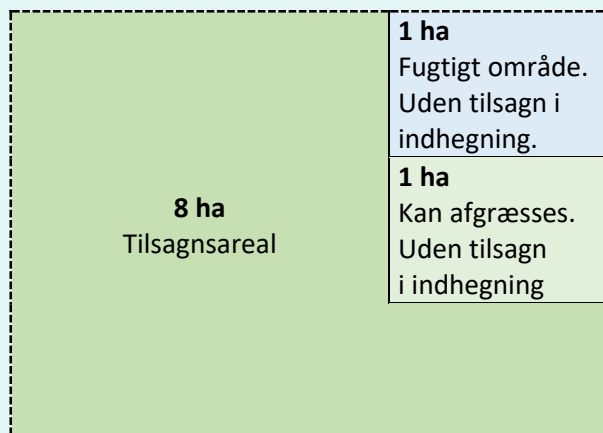
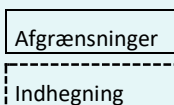
Eksempel 2: Beregning af græsningstryk

Græsningstrykket udregnes ud fra hele det areal der er græsningseget i indhegningen. Hvis du kun søger tilsagn til en del af det indhegnede areal, er det stadig hele arealet af indhegningen der gælder.

Du har en indhegning på 10 ha, men du har kun tilsagn til fast græsningstryk på 8 ha.

Ud af de 10 ha i indhegningen, kan 1 ha ikke afgræsses, da det er for fugtigt.

Derudover er der 1 ha i indhegningen, der ikke er søgt tilsagn til, men som kan afgræsses.

Græsningstrykket skal beregnes ud fra indhegningen på 10 ha minus den ene ha, som ikke er græsningseget. Arealet, der skal opfylde græsningstrykket, er altså 9 ha, selvom tilsagnet kun er på 8 ha. Det skyldes, at den ene ha uden tilsagn, som kan afgræsses, skal regnes med.

Kravet til græsningstrykket er 0,3 storkreaturer (SK) per ha.

Antallet af storkreaturer i denne indhegning skal være:
 $0,3 \text{ SK/ha} \times 9 \text{ ha} = 2,7 \text{ SK}$

Der rundes altid op til nærmest mulige græsningstryk. Hvis man i dette eksempel vælger at opfylde græsningstrykket med køer, skal der gå mindst 3 køer i indhegningen.

I din ansøgning vil det være en god ide at vedlægge en faglig udtalelse om baggrunden for at nedsætte græsningstrykket. Denne udtalelse kan f.eks. komme fra din kommune eller i visse tilfælde Naturstyrelsen, der kan vurdere, hvad et passende græsningstryk er. Landbrugsstyrelsen vil lade en sådan faglig vurdering indgå i afgørelsen om at nedsætte kravet til græsningstryk for tilsagnsperioden.

[Ved ansøgning om godkendelse af et lavere græsningstryk kan du anvende en skabelon til udtalelse, som kan findes på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.](#)

Ansøgningsfristen for at indsende ansøgning om at nedsætte græsningstrykket for tilsagnsåret med start 1. januar er ændringsfristen for fællesskemaet.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- §§ 17-18

4.2.4 Kontrolmetode ekstensiv græsning

Fra 2024 får du en ny valgfri kontrolmetode ved forpligtelse til afgræsning på dit tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer. Den nye kontrolmetode kan gøre det lettere for dig at praktisere ekstensiv græsning og helårsgræsning. Kontrolmetoden er frivillig og kan vælges i stedet for de to andre kontrolmetoder synligt afgræsset og fast græsningstryk i fællesskemaet.

Du kan læse mere om denne kontrolmetode, og se eksempler på hvordan du tager gode billeder med Landbrugsstyrelsens app i dette [bilag](#) (*bilaget ligger efter vejledningerne*).

Følgende krav skal opfyldes for denne kontrolmetode:

- Tilsagnsmarkerne skal være omfattet af en drift med græsning i løbet af perioden 1. januar – 30. november.
 - I perioden 21. juni til og med den 30. november er slæt og fladedækkende afpudsning ikke tilladt.
- I november 2024 skal du tage og indsende billeder, som dokumenterer at tilsagnsmarkerne har være omfattet af ovenstående græsning.
 - Billederne skal tages og indsendes via Landbrugsstyrelsens app "Landbrugsstyrelsen". Når du har downloadet appen og valgt kontrolmetoden ekstensiv græsning, vil der i perioden 1. november til og med 30. november 2024 (også selvom tilsagnsåret udløber 31.aug.) være en "aktiv opgave". Det er i denne opgave at du vil kunne opfylde dokumentationskravene. OBS. I fællesskemaet omtales kontrolmetode som afgræsningsmetode.

Krav til antal billeder

Billederne skal tages inde i appen, da det er sådan vi registrerer, hvor billedet er taget. Dermed bliver billederne georefererede, så det er vigtigt, at du står på den rigtige tilsagnsmark og tager billederne.

Der er krav til, hvor mange billeder du skal tage, alt efter størrelsen på den enkelte mark (se tabel 4.2).

Landbrugsstyrelsen vurderer om afgræsningsforpligtelsen er opfyldt på baggrund af arealets beskaffenhed ud fra de indsendte billeder i appen.

Alle som vælger denne kontrolmetode med krav om billeddokumentation, vil blive kontrolleret. Det vil sige, at alle som vælger denne kontrolmetode skal tage og indsende billeder via Landbrugsstyrelsens app i perioden 1. november til og med 30. november (også selvom tilsagnsåret udløber 31.aug.).

Denne kontrolmetode erstatter ikke det fysiske kontrolbesøg, hvor det kontrolleres at du overholder reglerne om f.eks. forbud mod; gødskning, brug af plantebeskyttelsesmidler, omlægning af arealet og tilskudsfodring. Læs mere i [afsnit 4.4](#)

TABEL 4.2. Krav til antal billeder per mark.

Størrelse på mark med ekstensiv græsning	Krav til antal billeder per mark
Op til 2 ha	2 billeder
Op til 4 ha	4 billeder
Op til 10 ha	6 billeder
Op til 20 ha	10 billeder
20 ha eller større	12 billeder

Billeder af arealet – vis at der er græsningsaktivitet

En tilsagnsmark anses som påvirket af græsning, når arealet og vegetationen i sin helhed bærer præg af dyrenes tilstedeværelse. Det er altså op til dig at dokumentere via billeder, at tilsagnsmarken er påvirket af græsningsaktivitet. Billederne kan for eksempel indeholde nærbilleder af gødning, som græsningsdyrene har efterladt, afbidt græs og urter, samt helhedsbilleder af arealet, som viser varieret vegetationshøjde og struktur, dyrevæklser m.v.

Billeder af græssende dyr

Nogle af billederne skal vise de græssende dyr på arealet. Antallet af billeder med græssende dyr afhænger af hvor mange marker, du har anmeldt med denne kontrolmetode i fællesskema. Billederne af græssende dyr skal tages på forskellige tilsagnsmarker med denne kontrolmetode.

TABEL 4.3. Krav til antal billeder, som viser græssende dyr.

Antal marker med ekstensiv græsning i Fælleskemaet	Krav til antal billeder som viser græssende dyr
1-5 marker	1 billede
6-10 marker	2 billeder
11-15 marker	3 billeder
Flere end 15 marker	4 billeder

Eksempel 1

Du har anmeldt tre tilsagnsmarker med kontrolmetoden ekstensiv græsning.

Tilsagnsmark 1 11 ha	Tilsagnsmark 2 3 ha
	Tilsagnsmark 3 7 ha

Tilsagnsmark 1 er 11 ha, tilsagnsmark 2 er 3 ha og tilsagnsmark 3 er 7 ha.

På tilsagnsmark 1, skal du tage 10 billeder.

På tilsagnsmark 2, skal du tage 4 billeder.

På tilsagnsmark 3, skal du tage 6 billeder.

Du skal altså i alt tage 20 billeder fordelt som beskrevet ovenfor. Eftersom du har anmeldt tre tilsagnsmarker, skal 1 af disse 20 billeder være af græssende dyr.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- §§15-16

4.3 Forpligtelse til slæt

Der skal hvert år i perioden den 21. juni til den 15. september tages mindst ét slæt på arealerne. Slæt defineres som slåning af plantedække, hvor det afslåede materiale fjernes fra arealet. Du må gerne tage flere slæt i perioden.

I perioden 1. maj til og med 20. juni må arealerne ikke slås af hensyn til fugle og vildt.

Hvis der ligger frøavlsmarker i nærheden, gælder der dog særlige regler. Her skal du slå dine arealer inden blomstring, hvis:

- Arealerne ligger inden for de afstandskrav, som gælder efter bekendtgørelse om markfrø, og
- Den berørte frøavlser beder dig om det.

Du kan i særlige tilfælde opnå en dispensation fra slåningsforbuddet, hvis du f.eks. skal bekæmpe kæmpebjørneklo samt giftige eller aggressive ukrudtsarter.

Du kan ikke erstatte det årlige slæt med afgræsning, men du kan vælge at supplere med afgræsning. Hvis du ønsker at supplere slæt med afgræsning, gælder de generelle regler for afgræsning.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 20

4.4 Hvad må du ikke på arealet

Nogle aktiviteter kan gå imod ordningens formål om at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten. Herunder kan du se, hvad du ikke må på dine arealer:

- Du må ikke tilføre **gødning** udover den gødning, der bliver efterladt på arealet af de græssende dyr.
- Du må ikke bruge **plantebeskyttelsesmidler**, heller ikke under hegn. Du kan søge om dispensation til sprøjtning, hvis du har kæmpebjørneklo eller lignende på arealet.
- Du må ikke **omlægge arealet**, mens du får tilskud. Det betyder, at du ikke må foretage jordbearbejdning på arealet, eller etablere nyt plantedække
- Du må ikke **tilskuds fodre** dine dyr på arealer. Dog må du gerne fodre kalve i kalveskjul. Du må også gerne bruge halm til at give dyrene et tørt leje. Det er i orden, hvis dyrene spiser af det halm, som anvendes til leje, men decideret fodring med halm er ikke tilladt. Det betyder, at du ikke må fodre med halm i baller eller i dertil indrettede foderstativer. Mineraler og håndfodring som lokkemiddel er også tilladt. I særlige tilfælde kan du opnå dispensation fra forbuddet mod tilskuds fodring.

Naturbeskyttelseslovens § 3 i forhold til tilskuds fodring og plantebeskyttelsesmidler

Hvis dit areal er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, kan der være forbud mod tilskuds fodring. Du kan søge om dispensation til at tilskuds fodre på § 3-arealer hos kommunen. Dette gælder også tilskuds fodring af kalve i kalveskjul. Du kan derefter søge hos Landbrugsstyrelsen.

Hvis dit areal er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, skal du først søge tilladelse hos kommunen, inden du søger dispensation fra tilsagnsreglerne, for at kunne bruge plantebeskyttelsesmidler på arealerne.

Hvis du vil læse om love og regler

- Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- § 11, stk. 1, nr. 3, og stk. 2
 - § 24, stk. 1 og 2

4.5 Hvad kan indgå i det tilskudsberettigede areal? – Flexibilitet

På dine tilsagnsarealer, hvor du er forpligtiget til at udføre en plejeaktivitet (enten afgræsning eller slæt), må der indgå delarealer på den enkelte mark på op til 1 ha., der ikke er plejet. Dette kaldes flexibilitet. Sådanne delarealer må til sammen udgøre maksimum 20 pct. af markens areal, der i øvrigt lever op til støtteberettigelseskriterierne.

Delarealer som kan medregnes i opgørelsen af de 20 procent flexibilitet:

- Naturligt forekommende delarealer, som ikke er egnet til afgræsning eller slæt.
 - Fx tæt buskads, GLM-fortidsminder eller våde områder (dog ikke GLM-søer).
- Arealer uden plantedække.
- Arealer, der er egnet til afgræsning eller slæt, men ikke er plejet i henhold til betingelserne i tilsagnet.

Elementer der ikke regnes som naturligt forekommende, og som derfor ikke medregnes under flexibilitetsreglerne er f.eks. befæstede arealer og bygninger.

Når du kombinerer tilsagn om pleje af græs- og naturarealer med grundbetaling skal du dog være opmærksom på områder, der ikke overholder plejeforpligtelserne.

Ved kombination med grundbetaling

Hvis du har et tilsagn af typen 69 (eller 67), som du kombinerer med grundbetaling, skal du være opmærksom på, at der kan være behov for at indtegne "småbiotoper" i IMK for at sikre din grundbetaling.

Skal altid indtegnes: klynger af træer og buske, eller permanent vandlidende arealer

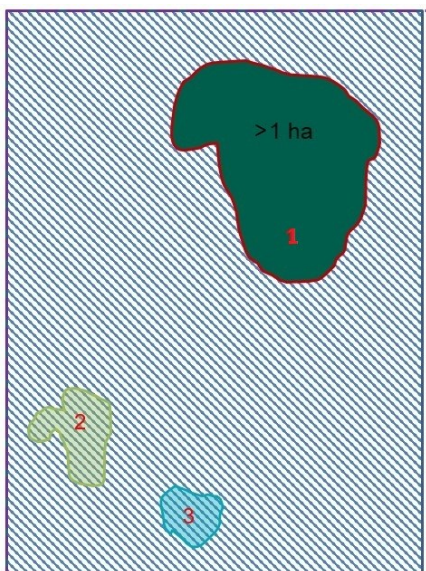
Hvis der på dine tilsagnsmarker i omdrift er forekomst af delområder, der enten består af klynger af træer og buske (sammenhængende gruppe af træer og buske, hvor kronedækket overstiger et areal på 100 m²), eller permanente vandlidende arealer, skal sådanne delområder på mindst 100 m² altid indtegnes og registreres som en småbiotop til grundbetaling, hvis du ønsker at fastholde grundbetalingen til disse delområder. På arealer med permanent græs skal delarealer, der udgør mere end 500 m², og som består af klynger af enten træer og buske eller som er vandlidende ligeledes indtegnes og registreres som en småbiotop for at fastholde grundbetalingen.

Kan med fordel indtegnes: Ikke-plejede delarealer

Under tilsagnsreglerne til pleje af græs- og naturarealer er der ikke krav om at registrere ikke-græssede/ikke-slåede delarealer. Da aktivitetskravet på grundbetaling opfyldes ved at opfylde plejeforpligtelsen i dit tilsagn, er der i udgangspunktet ikke behov for, at du også indtegner delarealer, som er egnet til græsning/slæt, men som står urørt/uplejet hen, fordi arealet er omfattet af tilsagnsreglerne om 20 procent fleksibilitet.

Ved kontrol af fast græsningstryk ses der ikke på, hvor dyrene har afgræsset, men kun på, om der har været det fastsatte antal dyr på minimum 0,3 SK/ha. For fast græsningstryk bruges fleksibiliteten derfor alene til områder under 1 ha, der ikke kan afgræsses, men er naturligt forekommende.

Rydningspligten, i henhold til bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur, gælder ikke for småbiotoper bestående af træer og buske til og med 1 ha.

Figur 4.5: Områder over 1 ha der ikke kan eller bliver afgræsset (område 1) er ikke tilskudsberettiget. Områder under 1 ha der ikke kan eller bliver afgræsset (område 2 og 3), kan indgå i det tilskudsberettigede areal, hvis de udgør mindre end 20 pct. af tilsagnsmarken.

Delarealer uden pleje på under 1 ha behøver ikke at være de samme i alle tilsagnsår. De må altså gerne flytte sig fra år til år. Antallet af ikke-plejede delområder indenfor samme mark kan også variere, så længe de ikke udgør mere end 20 % af marken med tilsagn. Du må derfor også gerne indhegne områder under 1 ha selvstændigt, f.eks. for at skabe et uforstyrret område, hvor f.eks. orkideer kan blomstre og sætte frø.

Når vi beregner, om de områder under 1 ha, der ikke er plejet, udgør mere end 20 %, tager vi udgangspunkt i tilsagnsmarken. Tilsagnsmarken defineres som overlappet mellem den mark, du har tegnet i fællesskemaet, og det tilsagn, vi har registreret i IMK. Det vil sige, at arealer uden for tilsagnsarealet ikke indgår i beregningen af de 20 % fleksibilitet. Det samme gælder for arealer, hvor tilskudskriterierne ikke er opfyldt.

Du kan læse mere om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

TABEL 4.3. Småbiotopernes forenelighed med fleksibiliteten.

	Registrerede småbiotoper på grundbetaling (op til 20 % af marken, mellem 100 m ² - 1 ha)	Forenelighed med fleksibiliteten på PLG (op til 20 % af marken, maks. 1 ha)
Ny opvækst af selvsåede træer og buske	Tilladt	Tilladt
Våd lavning på markfladen	Tilladt	Tilladt
Højt græs / urtevegetation uden tegn på bid	Tilladt	Tilladt
Udyrkede delarealer såsom lærkepletter, insektvolde og barjordsstriber (tidligere 'vildt- og bivenlige tiltag')	Tilladt	Ikke tilladt
Tilplantning af areal	Tilladt	Ikke tilladt
Eksisterende remiser/vildremiser og læhegn, som frahegnes	Tilladt	Tilladt
Frahegnet græsvej, som ikke er befæstet	Tilladt	Tilladt

Se [afsnit 5.2](#), hvis du ønsker at opfylde GLM 8-kravet ved hjælp af fleksibiliteten.

4.6 Hvad kan ikke indgå i det tilskudsberettigede areal? – Begrænsninger

Delarealer på 1 ha eller derover, der ikke kan afgræsses eller tages slæt på, er ikke tilskudsberettigede og skal tegnes ud af tilsagnet.

GLM-søer kan heller ikke indgå i det tilskudsberettigede areal, men andre fugtige områder kan godt.

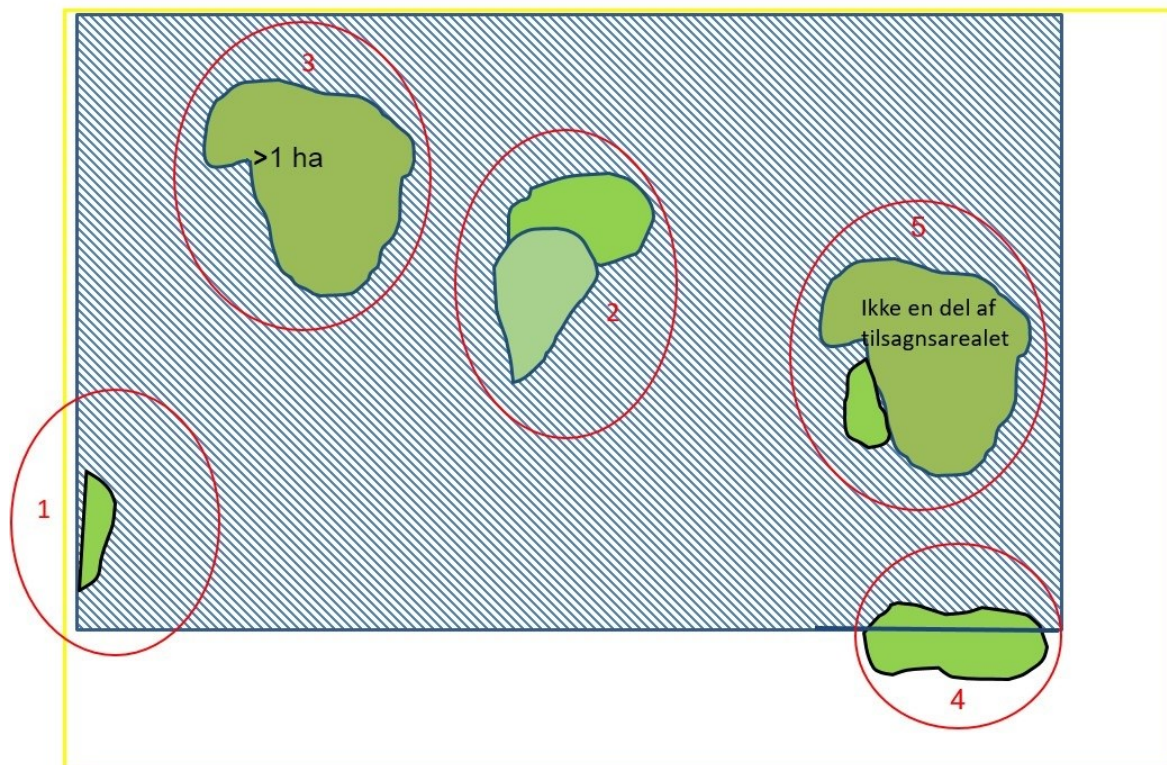
Arealer, der ikke kan afgræsses, kan ikke være en del af tilsagnet. Det kan f.eks. være befæstede arealer, bygninger eller tæt krat, som dyrene ikke kan afgræsse under eller imellem.

Hvis to områder, hvor der ikke kan afgræsses eller tages slæt, støder op imod hinanden, skal det samlede areal være under 1 ha. Det betyder, at hvis f.eks. et vandhul på 6.000 m² ligger op til et buskads på 6.000 m², betragtes de ikke som to enkelte elementer, men som et samlet område. Hvis der på et hvert sted er mindst 5 meters afstand mellem områderne, så betragtes de som to separate elementer. Hvis der er mindre end 5 meters afstand, betragtes de som et samlet element. Det samlede område, der ikke kan afgræsses eller tages slæt på, vil derfor være over 1 ha. Dermed kan det sammenhængende areal ikke indgå i det tilskudsberettigede areal, og det må derfor ikke være en del af tilsagnet.

Områder, der ikke kan plejes og ligger i kanten af markblokken, kan ikke være en del af markblokken. Det betyder, at et område under 1 ha, der ikke kan afgræsses, ikke kan være en del af det tilskudsberettigede areal, hvis det ligger i kanten af markblokken. Hvis området i kanten af markblokken derimod kan afgræsses, men blot ikke er blevet det, må det gerne indgå i de 20 % fleksibilitet. Loer, priler og grøfter, der ligger i kanten af en markblok er dog undtaget, og kan godt indgå i det tilskudsberettigede areal, hvis de er under 1 ha.

Det betyder, at følgende områder ikke kan være en del af det tilskudsberettigede areal:

- Områder på 1 ha eller derover, der ikke kan afgræsses eller tages slæt på. Dette gælder også, selv om det kun er en mindre del af elementet, der overlapper med tilsagnet.
- Områder der ikke er egnet til afgræsning og ligger i kanten af markblokken.
- To eller flere elementer under 1 ha, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, hvis de ligger op til hinanden og tilsammen udgør 1 ha eller mere. Herunder også områder der ikke er egnet til afgræsning eller slæt på under 1 ha, der ligger op til et større område, der ikke er en del af tilsagnet.

FIGUR 4.4. Områder, der ikke kan indgå som en del af det tilskudsberettigede areal:

(Den gule kant yderst er markblokken, og det skraverede er marken med tilsagn).

1. Områder, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt i kanten af markblokken.
2. Flere elementer, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, der tilsammen udgør 1 ha eller derover.
3. Områder over 1 ha, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, eller som er egnet, men hvor der ikke er blevet afgræsset eller taget slæt.
4. Områder på 1 ha eller derover, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt – selvom kun en mindre del af elementet overlapper med tilsagnet.
5. Områder under 1 ha der ligger op til et område, der er taget ud af marken med tilsagn.

De områder på markblokken, der skal indgå i fleksibiliteten, skal registreres som en småbiotop for at opnå grundbetalingsstøtte på arealet.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- §§ 19-26

5. Hvilke tilskud kan du søge på samme areal

Ordningen Pleje af græs- og naturarealer kan i visse tilfælde kombineres med andre ordninger på samme areal. Der er også nogle arealer, hvor du ikke kan søge tilsagn om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer. Det kan være, at du allerede har en anden ordning på det søgte areal, eller arealet i forvejen er pålagt en forpligtelse til afgræsning eller slæt igennem f.eks. en servitut eller en fredning.

5.1 Sammenhæng med andre ordninger

5.1.1 Hvilke ordninger kan godt kombineres med Pleje af græs- og naturarealer

Du kan kombinere dit tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer med følgende andre tilsagn:

- Fastholdelse af vådområder (typerne 50 og 55)
- Fastholdelse af statslige vådområder (type 74)
- Fastholdelse af kommunale kvælstofvådområder (type 75)
- Fastholdelse af fosforvådområder (type 76)
- Fastholdelse af Natura 2000 Hydrologi (type 77)
- Fastholdelse af lavbundsområder (type 78)

5.1.2 Hvilke ordninger kan ikke kombineres med Pleje af græs- og naturarealer

Du kan ikke søge tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, hvis du i forvejen ved tilsagnsperiodens begyndelse f.eks. har ét af følgende tilsagn eller støtteordninger på arealet:

- Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (tilsagnstype 13).
- Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16).
- Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 66 og 67).
- Økologisk Arealtilskud (tilsagnstype 36 og 37).
- Måleret kvælstofregulering
- Bioordningerne (Økologisk arealstøtte, miljø- og klimavenligt græs, ekstensivering med slæt, varieret planteproduktion, biodiversitet og bæredygtighed)
- Tilskud til stivelseskartofler

Se et overblik over hvilke ordninger der kan kombineres i kombinationsværktøjet på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

5.2 Sammenhæng med konditionalitet

Konditionalitet indebærer en række forskellige obligatoriske basiskrav, der gælder alle modtagere af støtte under den danske CAP-plan 2023, og derfor også modtagere af tilskud til Pleje af græs- og naturarealer. Overtrædelse af de obligatoriske konditionalitetskrav kan medføre nedsættelse af landbrugsstøtten. Konditionalitetskravene omfatter bl.a. minimumsstandarder vedrørende god landbrugs- og miljømæssig stand (de såkaldte GLM-krav). Herunder skal mindst 4 % af det samlede omdriftsareal på en bedrift skal være afsat til ikke-produktive elementer og arealer. Dette følger af delkravet GLM 8.1.2 i konditionalitet. Bemærk dog at visse bedrifter vil være undtaget fra 2024 (se nederst i dette afsnit).

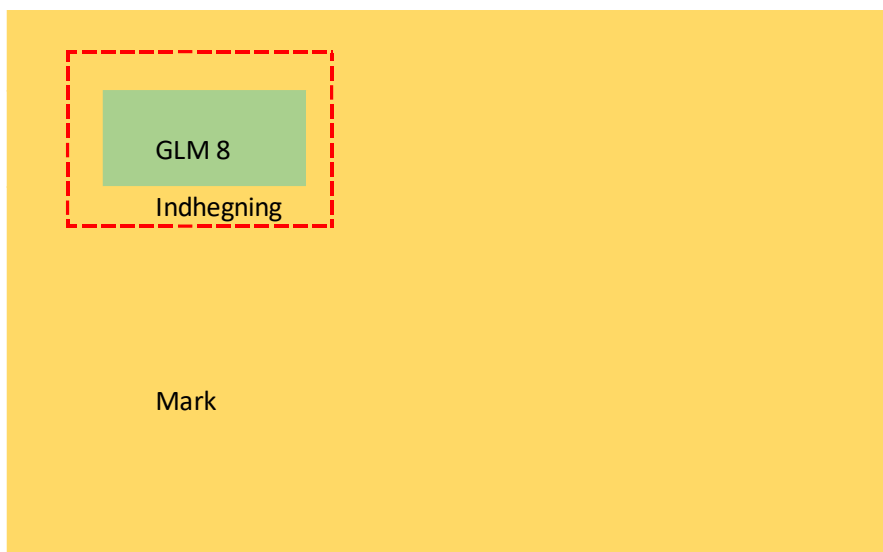
Du kan læse nærmere om betingelserne med hensyn ikke-produktive elementer og arealer i afsnittet om delkrav GLM 8.1.2 i vejledning om konditionalitet miljøområdet 2024, som du kan finde på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

Krav om 4 % - delkrav GLM 8.1.2 og Pleje af græs- og naturarealer

Hvis din bedrift ikke er undtaget fra delkrav GLM 8.1.2

Du kan opfylde GLM 8-kravet om ikke-produktive elementer indenfor rammerne af fleksibiliteten i ordningen, se [afsnit 4.5](#). Dette kan gøres ved at undlade pleje på delarealer på højst 1,0 ha indenfor hver tilsagnsmark, der udlægges som såkaldte "småbiotoper" (arealer uden landbrugsaktivitet). En "småbiotop" til opfyldelse af GLM 8, der udlægges på omdriftsarealer med tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, vil være et delareal, hvor du undlader slæt og afgræsning. Hvis du er omfattet af en forpligtelse om afgræsning, skal du sørge for at frahegne de delarealer, som du vil bruge til at opfyldelse af GLM 8. Disse frahegninger, som i øvrigt er græsningsegnede, må gerne ligge i kanten af marken.

Du skal indtegne arealet i IMK, og det skal i markkortet til dit fællesskema vælges, at småbiotopen skal anvendes som opfyldelse af GLM 8-kravet. Bemærk, at der skal være mindst 5 meter mellem flere småbiotoper, som anvendes til opfyldelse af kravet. Husk at delarealer uden plejeaktivitet højst må udgøre 20 % af tilsagnsmarken.

FIGUR 5.1. Indhegning af et GLM 8-areal, hvor frahegningsarealet er større end selve GLM 8-arealet, men under 1 ha, og under 20 pct. af marken.

Landskabselementer til GLM 8

4 %-kravet under GLM 8 kan også opfyldes med områder på omdriftsarealer med tilsagn, der er markkrat (eksisterende klynger af træer og buske), fortidsminder eller søer, hvis der ligger sådanne elementer på arealet.

Visse bedrifter er undtaget fra delkrav GLM 8.1.2

Bedrifter som i 2024 vil være undtaget fra delkravet er som følger:

- bedrifter hvor mere end 75 pct. af agerjorden anvendes til produktion af græs eller andet grøntfoder med en kvælstofnorm og fosfornorm på 0 og som ikke jordbehandles eller omlægges i det indeværende år.

5.3 Grundbetaling til projektarealer

Grundbetaling til projektarealer giver mulighed for at modtage støtte under grundbetalingsordningen, selv om arealet ikke lever op til de almindelige støttebetingelser til grundbetaling. Dette skyldes at anden arealforpligtigelse via et projekt eller tilsagn tilskynder en bestemt praksis på arealet grundet et direktivimplementerende natur- og miljøhensyn.

For at kunne modtage grundbetaling til projektarealer skal et areal med tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer leve op til følgende krav:

- Have dannet grundlag for mindst én støtteudbetaling under grundbetalingsordningen perioden fra 2015 eller fremefter
- Indgå i et vand- eller naturprojekt der medvirker til implementeringen af Vandrammedirektivet, Fuglebeskyttelsesdirektivet eller Habitatdirektivet eller ligger indenfor Natura 2000-område.
- Du kan vælge tilsagnstypen 69 i form af plejeforpligtelsen fast græsningstryk eller ekstensiv græsning. Det er dog en forudsætning, at tilsagnet indgår i et vand- eller og naturprojekter, der medvirker til implementeringen af Vandrammedirektivet, Fuglebeskyttelsesdirektivet eller Habitatdirektivet eller ligger inden for Natura 2000-område.

Det skal være tilsagnet eller projektet, der er årsagen til, at arealet ikke længere opfylder kravene til grundbetalingsordningen.

Du kan læse mere om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1426 af 1.december 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2024](#)

- § 13 (projektarealer)

Du kan læse yderligere om projektarealer i Artikel 4, stk. 4, litra c i: [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget \(EGFL\) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne \(ELFUL\), og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1305/2013 og \(EU\) nr. 1307/2013](#)

Derudover er benyttet anden lovgivning:

- §§13-19 om GLM8-kravet i bekendtgørelse nr. 1520 af 8.december 2023 om konditionalitet for 2024

6. Kontrol og administrative sanktioner

Når du søger om tilskud under en arealbaseret eller animalsk ordning, kontrollerer vi din ansøgning administrativt. Vi undersøger blandt andet, om du opfylder betingelserne for tilskud, ud fra de oplysninger du har indberettet. Vi bruger satellitbaseret kontrol til at kontrollere forhold på stedet i forhold til bl.a. grundbetaling og bio-ordningerne. Under tilskud til pleje af græs- og naturarealer kan ansøgerne desuden vælge, at kontrollen af, om plejekravet til græsning er opfyldt, skal ske ved, at ansøgerne bruger Landbrugsstyrelsens app til at indsende billeder af deres marker.

I nogle tilfælde vil vi supplere satellitkontrollen og indsendelsen af billeder med kontrolbesøg på en mindre del af bedrifterne, da der kan være specifikke tilskudsbetingelser for den pågældende ordning, som vi ikke kan kontrollere med de to metoder. Vi kan også komme på kontrolbesøg på en mindre del af bedrifterne, fordi der er enkelte, hele ordninger, som ikke er omfattet af den satellitbaserede kontrol. Dette er fortsat tilfældet for ordningen Pleje af græs- og naturarealer.

Ved overtrædelser af reglerne og beregning af administrative sanktioner skelner vi mellem "kriterier for at få tilskud" og "forpligtelser".

6.1 Kriterier for at få tilskud

"Kriterier for at få tilskud" er de overordnede betingelser, der skal være opfyldt, for at du kan få tilskud, eller som skal overholdes i hele tilsagnsperioden. Et kriterie kan f.eks. være, at du skal have rådighed over arealet i hele tilsagnsperioden. Ved overtrædelse af betingelserne beregner vi ikke sanktion, men arealet udgår af dit tilsagn og du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

6.2 Forpligtelser

Under hver ordning er der nogle handlinger, du skal udføre eller ikke må udføre – det kalder vi "forpligtelser". Hvis du på et areal ikke opfylder de forpligtelser, som gælder under ordningen, bortfalder årets tilskud for arealet helt eller delvist. Herudover kan du få en administrativ sanktion, som afhænger af alvoren, omfanget og varigheden af den manglende overholdelse af forpligtelserne.

6.3 Sanktion ved overtrædelse af forpligtelser

Du skal opfylde forpligtelserne om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer, ellers vil du få en sanktion. Sanktionen afhænger af overtrædelsen af forpligtelsen.

Når der er tale om overtrædelse af forpligtelser, der skal opfyldes på markniveau anvendes vægtningsfaktorer, når sanktionen fastlægges. Se oversigt over ordningens vægtningsfaktorer, der afspejler overtrædelsens alvor, omfang og varighed i Bilag 1.

[Du kan læse mere om kontrol og administrative sanktioner 2024 i Vejledning om kontrol og administrative sanktioner 2023.](#)

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- §§ 33-34
- [Bekendtgørelse nr. 955 af 28. juni 2023 om ændring af bekendtgørelse om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik](#)
- [Ændringsbekendtgørelse nr. 1654 af 12. december 2023 om kontrol og administrative sanktioner](#)

7. Andre regler, du skal kende

7.1 Husk nationale bestemmelser ved etablering af småbiotoper

I forbindelse med etablering af småbiotoper fra 2023 og senere, så skal du være opmærksom på øvrige nationale bestemmelser, som vil kunne gælde for dine småbiotoper. Dette kunne f.eks. være naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttelse af bestemte naturtyper og tilsvarende i naturtypebekendtgørelsen.

Småbiotoper etableret alene under grundbetalingsordningen er ikke undtaget naturbeskyttelseslovens bestemmelser om naturbeskyttede naturtyper (§ 3), da du har mulighed for at anvende dine småbiotoper landbrugsmæssigt hele året. Du har dog mulighed for at søge kommunen om permanent genopdyrkningsret til småbiotopen for at undgå en eventuel naturbeskyttelse. Det forudsætter dog, at arealet ikke allerede er omfattet af naturbeskyttelsesloven.

Øvrige småbiotoper etableret som følge af GLM 8-kravet eller bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, hvor du ikke må udføre en landbrugsaktivitet som følge af en helårlig national forpligtigelse, er i modsætning til småbiotoper alene under grundbetalingsordningen, midlertidig undtaget naturbeskyttelseslovens bestemmelser i op til et år efter endt forpligtigelse.

[Læs mere om muligheden for småbiotoper anvendt under henholdsvis GLM 8-kravet i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet](#)

[Læs mere om muligheden for småbiotoper under bio-ordningen i Vejledning om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed 2023](#)

Vær opmærksom på, at der kan være andre nationale forpligtelser end dem, der er nævnt her. Det er dit ansvar at være informeret om hvilke nationale regler, der gælder for dine arealer. Er du i tvivl, kan du kontakte din kommune.

7.2 Svig med og misbrug af tilskud

Vi kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig med EU-midler. Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, eller en handling du undlader at gøre, der påvirker din ret til at modtage tilskud eller påvirker, hvor meget du kan få i tilskud. Det kan for eksempel være, hvis:

- dokumenter fra dig er misvisende eller forfalskede
- du ikke lever op til en oplysningspligt
- du anvender midler eller investeringer til et andet formål, end de var tiltænkt og bevilget til.

Vi forbeholder os ret til at kontakte tredjeparter med forbindelse til ansøgninger som en del af kontrol for svig.

Vi anmelder sagen til politiet, hvis vi har mistanke om svig. Uanset resultatet af politianmeldelsen kan du helt eller delvist miste tilskuddet, hvis vi modtager en ansøgning fra dig med forfalskede dokumenter, urigtige eller vildledende oplysninger eller ved at fortie oplysninger. Du kan også risikere bøde, udelukkelse fra at søge tilskud, eller at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Du skal føre tilsyn med opgaver, som du som tilskudsmodtager får løst af en tredjepart, f.eks. en konsulent. Gør du ikke det, kan det få konsekvens for dit tilskud, selvom det ikke er dig, der har løst opgaven.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt

- Kapitel 10 i [Lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)
- § 289a i [Lovbekendtgørelsen nr. 1360 af 28. september 2022 \(straffeloven\)](#)
- Art. 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

7.3 Omgåelse af krav og regler

Vi kontrollerer også ansøgninger om tilskud for omgåelse af krav og regler. Omgåelse er den betegnelse, vi bruger, hvis en ansøger bevidst forsøger at opnå fordele på grundlag af kunstigt skabte betingelser.

Vær opmærksom på, at det kan betragtes som omgåelse, hvis du f.eks. opretter et nyt selskab med henblik på at få en uberettiget fordel eller ønsker at undgå et tilbagebetalingskrav i forbindelse med et producentskifte. Et eksempel på forhold, vi vil vurdere nærmere, er, hvis du bortforpagter tilsagnsarealerne og dermed lader tilsagnet ophøre. Herefter generhverver du de samme arealer efter ganske kort tid og anmelder arealerne på fælleskemaet ved den første ansøgningsrunde efter overdragelsen.

Når vi udfører kontrol for omgåelse, ser vi på, om du kan have opnået en konkret økonomisk fordel på baggrund af ejerforhold og relationer til andre ansøgere. Vi vurderer, om dit valg af virksomhedskonstruktion, kun har haft til formål at opnå en fordel.

Du kan læse mere om omgåelse på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt

- Art. 62 og 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

7.4 Omdannelse af dit tilsagn til en anden type tilsagn

Du kan i visse situationer ændre dit tilsagn til en anden type tilsagn uden krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

Det kan f.eks. være tilfældet, hvis et tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer med forpligtelse til slæt omdannes til et tilsagn med forpligtelse til afgræsning. Du kan derimod ikke omdanne et tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer med forpligtelse til afgræsning til et nyt tilsagn med forpligtelse til afgræsning, da der dermed ikke er væsentlig strengere forpligtelser. Det betyder, du ikke kan skifte mellem tilsagn 68 og 69 under dit 5-årige tilsagn. Ved en ny tilsagnsperiode kan du vælge en anden plejeforpligtelse, ligesom du også kan tilføje eller fjerne muligheden for at kombinere med grundbetaling. Du kan heller ikke omdanne et tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer med tilsagnstype 66 eller 67 til tilsagnstype 68 eller 69, da det ikke er muligt at omdanne tilsagn mellem to programmerperioder.

Hvis du søger om at få omdannet dit tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer til et tilsagn til skovrejsning, der medfører fredskovpligt, vil dit tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer bortfalde uden krav om tilbagebetaling med virkning fra begyndelsen af det tilsagnsår, hvor arealet pålægges fredskovpligt.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- §§ 27-29

7.5 Du kan i visse tilfælde udtræde af dit tilsagn uden tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud

Der er visse tilfælde, hvor du kan udtræde af dit tilsagn uden at skulle tilbagebetale tidligere udbetalt tilskud. Det kan enten være, hvis offentlige myndigheder træffer en beslutning, om at der skal ske et indgreb på dit areal eller dit areal skal indgå i et projekt. Disse indgreb kan gøre at du ikke kan opfylde forpligtelserne i dit tilsagn og du kan dermed kan udtræde af dit tilsagn uden tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Det kan også være, hvis der sker hændelser fra naturens side på dit areal, som gør at du ikke kan opfylde forpligtelserne. Denne forhindring skal dog vurderes at være længerevarende.

De tilfælde, hvor du kan udtræde af dit tilsagn uden at tilbagebetale tidligere udbetalt tilskud, inkluderer, at arealet:

- Berøres af offentlige myndigheders fysiske planlægning.
- Bliver overtaget af offentlige myndigheder ved ekspropriation eller ekspropriationslignende vilkår. Ved ekspropriation har du ikke selv valgt at overdrage rådigheden over dine arealer, men det sker efter krav fra en myndighed.
- Er fragået som følge af jordfordeling forestået af offentlige myndigheder.
- Har gennemgået fysiske ændringer forårsaget af naturen, som vurderes at være længerevarende. Dette kan f.eks. være ved sandfygning eller hvis grundvandsspejlet har hævet sig og hele eller dele af dit areal står under vand. Der er tale om omstændigheder, som ikke er omfattet af reglerne om force majeure.
- Indgår i et projekt, som medvirker til implementeringen af Habitat-, Vandramme- eller Fuglebeskyttelsesdirektiverne.

Landbrugsstyrelsen skal i alle disse tilfælde modtage fyldestgørende dokumentation og du vil derefter kunne udtræde af tilsagnet.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)

- §§ 27-29

7.6 Andre reguleringer: Naturbeskyttelsesloven og Natura 2000

Ved et tilsagns ophør, kan dit naturplejeareal have udviklet sig, så det lever op til betingelserne for en naturtype, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Hvis dit areal ikke var beskyttet efter § 3 før det kom i tilsagn, er det undtaget fra bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3 indtil et år efter aftalens udløb efter § 2 i naturtypebekendtgørelsen (1-årsreglen).

Du har også mulighed for at anmelde dit areal som udyrket eller ekstensiveret landbrugsareal til kommunen. Derved opnår du ret til at genopdyrke arealet, selvom arealet i tilsagnsperioden skulle blive omfattet af naturbeskyttelseslovens §3. Disse undtagelser gælder kun for arealer, der ikke forinden allerede var § 3-beskyttede. Det kan du læse mere om genopdyrkningsret på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

Ved ophør af tilsagnsperioden skal du derfor tage stilling til, om arealet skal:

- Tages i omdrift igen eller
- Indgå i et nyt miljøtilsagn

Du skal dog være opmærksom på, at den 1-årige undtagelse kun gælder i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3.

Arealer beliggende i Natura 2000-områder er omfattet af en anmeldelsesordning. Det betyder at du inden du iværksætter visse aktiviteter, skal forhåndsanmelde det til kommunen.

Læs mere om anmeldeordning i Natura 2000-områder på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#).

7.7 Force majeure og ekstraordinære omstændigheder

Hvis det på grund af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder har været umuligt for dig at overholde de krav, der er for at modtage tilskud, kan vi se bort fra den manglende overholdelse, når du opfylder visse krav.

For at vi kan anerkende force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal den indtrufne begivenhed have været en helt usædvanlig situation, som:

- du ikke kunne forudse
- var uden for din kontrol
- reelt har forhindret dig i at opfylde dine forpligtelser.

Du skal desuden, efter vores vurdering, have gjort nok for at sikre dig imod begivenheden.

Vær opmærksom på, at der skal være sammenhæng mellem årsagen til, at du ikke kunne overholde kravene og tidspunktet for force majeure-begivenheden eller den ekstraordinære omstændighed.

Du kan læse mere om force majeure i [Vejledning om kontrol og administrative sanktioner](#).

Force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder kan bl.a. være, hvis:

- tilskudsmodtager er afgået ved døden
- du som tilskudsmodtager er uarbejdsdygtighed i længere tid
- din bedrift i væsentlig grad bliver berørt af en alvorlig naturkatastrofe
- bedriftens stalde bliver ødelagt ved en ulykke
- hele eller dele af din besætning eller dine afgrøder bliver ramt af en sygdom i husdyrpopulationen (en epizooti), en plantesygdom eller en planteskadegører
- du bliver tvunget til at afstå jord eller fast ejendom til staten, altså hvis hele eller en væsentlig del af din bedrift bliver eksproprieret, og ekspropriationen ikke kunne forudses på tidspunktet for, at du sendte din ansøgning.

Eksemplerne er ikke udtømmende, og der vil altid være tale om en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Hvis du eller dit dødsbo vil gøre force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder gældende, skal vi have skriftligt besked om det senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor du eller din stedfortræder er i stand til at give en sådan meddelelse.

Som udgangspunkt medfører force majeure at årets udbetaling bortfalder. Tilsagnet opretholdes, hvis der er tale om force majeure, som kun har kortere varighed. Hvis det er en ændring af forholdene, der vurderes at blive længerevarende, bortfalder tilsagnet fremadrettet (uden krav om tilbagebetaling).

Vi kan bede dig om yderligere oplysninger, hvis vi har brug for dem for at kunne vurdere sagen.

7.8 Revisionsklausul

Du kan kun få udbetalt tilskud til Pleje af græs- og naturarealer for at påtage dig forpligtelser, som er mere vidtgående, end hvad du i forvejen er forpligtet til. Hvad du i forvejen er forpligtet til, fremgår først og fremmest af love eller bekendtgørelser. Forpligtelserne kan dog også fremgå af afgørelser truffet af en offentlig myndighed, som pålægger dig obligatoriske begrænsninger/restriktioner for dine aktiviteter på et givet areal (pålæg, påbud, forbud og tilsvarende i medfør af lovgivning).

Kommer der nye regler, eller træffer en myndighed en afgørelse, som skærper eksisterende forpligtelser eller pålægger dig nye forpligtelser, skal tilsagnene tilpasses/revideres, så der kun ydes tilskud for forpligtelser, der er mere vidtgående, end hvad du i forvejen er forpligtet til. Dette fremgår af EU-reglers såkaldte revisionsklausul.

Hvis du ikke kan acceptere tilpasningen af tilsagnet, kan du lade hele dit tilsagn ophøre på grund af revisionsklausulen uden krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalte tilskud. Du skal i så fald sende os en erklæring om anvendelse af revisionsklausul, som du finder på [Landbrugsstyrelsens hjemmeside](#) under ordningen Pleje af græs- og naturarealer. Dit tilsagn ophører så fra begyndelsen af det pågældende tilsagnsår, uden at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt

- §§ 28-29 i [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1387 af 29. november 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik](#)
- § 9 i [Bekendtgørelse nr. 1359 af 28. november 2023 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv](#)
- Art. 3 og 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

7.9 Vi indsamler og behandler dine data

For at vi kan behandle din ansøgning, behandler vi en række af dine data. Som hovedregel afgiver du disse data i forbindelse med din ansøgning, men i visse tilfælde indhenter vi også data fra andre myndigheder.

Vores adgang til at behandle dine data følger af reglerne for det enkelte tilskud, du søger om.

Vi behandler kun data, der er nødvendige og relevante for det tilskud, der søges. Vi behandler disse data for at sagsbehandle, administrere, udbetale og kontrollere de specifikke tilskud.

I særlige tilfælde kan vi videregive eller offentliggøre dine data. Dog kun hvis vi ved lov er forpligtet til det. Når vi behandler dine personoplysninger, har du en række rettigheder, blandt andet retten til at søge indsigt i, hvilke personoplysninger vi har registreret om dig. Du har også ret til at få rettet, slettet eller blokeret eventuelt urigtige eller vildledende oplysninger.

Gå til vores sider om detaljerede oplysninger om vores behandling af dine data.

[Persondatapolitik \(lbst.dk\)](#)

7.10 Hvis du vil klage over en afgørelse fra os

Du vil kunne klage over vores afgørelser til Miljø- og Fødevareklagenævnet via deres klageportal. Det vil altid stå beskrevet i den enkelte afgørelse fra os, hvordan du skal gøre, hvis du vil klage. Du kan indsende din klage via en portal hos [Miljø- og Fødevareklagenævnet](#), som hører under Nævnenes Hus.

En klage skal altid sendes **inden 4 uger** fra den dag, hvor du fik afgørelsen.

Ring eller skriv til os, hvis du er det mindste i tvivl om, hvordan du klager. Klagen skal dog indgives som beskrevet ovenfor og kan ikke indgives via Landbrugsstyrelsen.

Hvis du vil læse om love og regler

Til dette afsnit har vi brugt

- § 27 i [Lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)
- Databeskyttelsesforordningen - [Europa-Parlamentets og rådets forordning \(EU\) 2016/ 679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger mv.](#)
- Databeskyttelsesloven - [Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger \(databeskyttelsesloven\)](#)
- Forvaltningsloven - [Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 om forvaltningsloven](#)
- Offentlighedsloven - [Lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020 om offentlighed i forvaltningen](#)

8. Retsgrundlag

Reglerne af betydning for tilskud til Pleje af græs- og naturarealer findes i følgende forordninger, love og bekendtgørelser:

8.1 EU-regler

- [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget \(EGFL\) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne \(ELFUL\), og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1305/2013 og \(EU\) nr. 1307/2013 \(CAP-planforordning\)](#)
- [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)
- [Kommissionens delegerede forordning \(EU\) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet](#)
- [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2022/1173 af 31. maj 2022 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede system for forvaltning og kontrol under den fælles landbrugspolitik](#)

8.2 Danske regler

- [Lov nr. 407 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1359 af 28. november 2023 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1387 af 29. november 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik](#)
- [Ændringsbekendtgørelse nr. 1654 af 12. december 2023 om kontrol og administrative sanktioner](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1426 af 1. december 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2024](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1602 af 28. december 2022 om kundgørelse af Landbrugsstyrelsens kort](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1520 af 8. december 2023 om konditionalitet for 2024](#)

Bilag 1. Oversigt over vægtningsfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer

Konsekvens af en række overtrædelsers alvor og omfang bedømt i forhold til formålet med tilskudsordningen. Inddelingen bygger på en faglig vurdering.

Bilag 1.1 Vægtningsfaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer – tilskudskategorierne forpligtelse til græsning både med og uden mulighed for kombination med grundbetaling

Bestemmelse Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer	Forpligtelse	Overtrædelse	Vægt-nings-faktor*
§ 15, stk. 1	Græsning – fast græsningstryk. Krav til antallet af storkreaturer inden for indhegningen på tilsagnsmarken.	Ingen eller for få dyr. Der er op til 70 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.	1,0
		Der er 70-89 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.	0,5
		Der er 90-99 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.	0,25
§ 17, stk. 1, nr. 1 og 2	Græsning – fast græsningstryk. Hvilke marker en indhegning må omfatte.	Sammenhegning af tilsagnsarealer med arealer, som ikke har krav om fast græsningstryk.	0,1
		Sammenhegning med anden ejer/forpagters areal.	0,1
§ 14, stk. 1 og 2	Græsning – synligt afgræsset. Manglende eller ikke korrekt pleje af arealerne i forhold til tilsagnet.	Arealet er ikke plejet.	1,0
		Afpudsning, men ikke slæt eller græsning.	1,0
		Slæt, men ikke græsning.	1,0
		Ikke plejet pga. midlertidig oversvømmelse og ikke fået dispensation.	1,0
		Der er tegn på, at der har været/er dyr på arealet, men plantedækket er ikke synligt græsset.	0,5
§ 15, stk. 1 og 2	Græsning – ekstensiv græsning. Manglende eller ikke korrekt pleje af arealerne i forhold til tilsagnet.	Billederne viser ingen tegn på græsningsaktivitet.	1,0
		Kun en mindre del af arealet, som vises på billederne, fremstår påvirket af græsningsaktivitet.	0,5

§ 16	Billeddokumentation. Krav til billeder ikke opfyldt.	Billeder ikke taget og indsendt inden for fristen, billeder viser ikke tilsagnsarealet eller billeder er ikke taget på tilsagnsarealet. For få billeder, men de indsendte billeder viser, at kravet til pleje er opfyldt. Billederne viser ikke græssende dyr, men viser dog, at kravet til pleje er opfyldt.	1,0
§ 14, stk. 3, og § 17, stk. 5	Græsning – fast græsningstryk og synligt afgræsset. Aktivitet i strid med ordningens formål med plejeform.	Afpudsning før påbegyndt græsning.	0,25
		Fladedækkende afpudsning.	0,25
§ 15, stk. 3	Græsning – ekstensiv græsning. Aktivitet i strid med ordningens formål med plejeform.	Taget slæt.	0,25
		Fladedækkende afpudsning.	0,25
§ 11, stk. 1, nr. 1	Græsning. Hvilke dyr må bruges til græsning på arealet.	Græsning med andet end drøvtyggende husdyr eller heste.	1,0
§ 11, stk. 1, nr. 3	Græsning. Der må ikke tilskudsfores, da der så ikke afgræsses og tillige tilføres næringsstoffer udefra.	Fodring med ensilage eller kraftfoder (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk).	0,5
		Fodring med hø og wraphø. Fodring med halm i baller eller i foderstativer (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk).	0,25
§ 10, stk. 1	Græsning. Krav til plantedækket.	Bar jord som følge af naturlige forhold.	1,0
		Under 1/3 planter i forhold til sort jord. De enkelte områder uden plantedække er større end 1 ha eller udgør sammen med andre ikke-græssede områder mere end 20% af marken.	1,0
§ 12, stk. 2	Græsning. Hensynet til ynglende dyr m.v.	Slåning i forbudsperioden.	0,5
§ 26, stk. 1, nr. 1	Græsning. Forbud mod omlægning.	Omlægning af tilsagnsarealet, herunder jordbearbejdning (fx etablering af vildtremiser eller læhegn).	1,0
§ 26, stk. 1, nr. 2	Græsning. Forbud mod anden gødning end den, der afsættes af græssende dyr.	Direkte tilførsel af gødning til arealet.	1,0
§ 26, stk. 1, nr. 3	Græsning. Forbud mod sprøjtning med plantebeskyttelsesmidler.	Sprøjtning under hegn beregnes som længden af overtrædelsen ganget med en fast bredde på 2 meter. Sprøjtning af arealer under 100 m ² rundes altid op til 100 m ² .	1,0

		Brug af plantebeskyttelsesmidler på arealet.	1,0
§ 10, stk. 1	Græsning. Landskabelementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Vandhul, sø eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		Vandløb, grøft eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		GLM-landskabelementer i form af søer over 100 m ² op til 2.000 m ² . Søer over 2.000 m ² som beskyttede efter naturbeskyttelseslovens §3.	1,0
§ 10, stk. 1	Græsning. Landskabelementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Remise/vildtremise.	1,0
		Eksisterende Læhegn.	1,0
§ 25	Græsning. Tilsagn uden mulighed for at kombinere med grundbetaling.	Der søges om grundbetaling, selvom tilsagnet ikke kan kombineres med grundbetaling.	1,0

*Vægtningstaktoren finder anvendelse på det godkendte, ansøgte areal, som ansøger har søgt tilskud for under tilskudskategorien, jf. § 19, stk. 2 i bekendtgørelse om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik.

Bilag 1.2 Vægtningstaktorer under tilskud til pleje af græs- og naturarealer – tilskudskategoriernes forpligtelse til slæt både med og uden mulighed for kombination med grundbetaling

Bestemmelse Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer	Forpligtelse	Overtrædelse	Vægtningstaktorer*
§ 11, stk. 1, nr. 1	Slæt. Hvilke dyr må bruges til græsning på arealet.	Græsning med andet end drøvtyggende husdyr eller heste	1,0
§ 20, stk. 1, nr. 1	Slæt. Hensynet til ynglende dyr m.v.	Slåning i forbudsperioden.	0,5
§ 20, stk. 1, nr. 2	Slæt. Manglende eller ikke korrekt pleje af arealerne i forhold til tilsagnet.	Der er ikke taget slæt, græsset eller lavet en afpudsning.	1,0
		Der er ikke taget slæt, men marken er slået, uden at plantematerialet er fjernet.	0,5
		Græsset, men ikke taget slæt (det er tydeligt, at der ikke er taget slæt).	0,25
§ 11, stk. 1, nr. 3	Slæt.	Fodring med ensilage eller kraftfoder (gælder for hele marken eller	0,5

	Der må ikke tilskudsfordres, da der så ikke afgræsses og tillige tilføres næringsstoffer udefra.	hele indhegningen ved fast græsningstryk).	
		Fodring med hø og wrapphø. Fodring med halm i baller eller i foderstativer (gælder for hele marken eller hele indhegningen ved fast græsningstryk).	0,25
§ 10, stk. 2	Slæt. Krav til plantedækket.	Bar jord som følge af naturlige forhold.	1,0
		Under 1/3 planter i forhold til sort jord. De enkelte områder uden plantedække er større end 1 ha eller udgør sammen med andre ikke-græssede områder mere end 20% af marken.	1,0
§ 26, stk. 1, nr. 1	Slæt. Forbud mod omlægning.	Omlægning af tilsagnsarealet, herunder jordbearbejdning (fx etablering af vildtremiser eller læhegn).	1,0
§ 26, stk. 1, nr. 2	Slæt. Forbud mod anden gødning end den, der afsættes af græssende dyr.	Direkte tilførsel af gødning til arealet.	1,0
§ 26, stk. 1, nr. 3	Slæt. Forbud mod sprøjtning med plantebeskyttelsesmidler.	Sprøjtning under hegn beregnes som længden af overtrædelsen ganget med en fast bredde på 2 meter. Sprøjtning af arealer under 100 m ² rundes altid op til 100 m ² .	1,0
		Brug af plantebeskyttelsesmidler på arealet.	1,0
§ 10, stk. 2	Slæt. Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Vandhul, sø eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		Vandløb, grøft eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.	1,0
		GLM-landskabselementer i form af søer over 100 m ² op til 2.000 m ² . Søer over 2.000 m ² som beskyttede efter naturbeskyttelseslovens §3.	1,0
§ 10, stk. 2	Slæt. Landskabselementer, der er uforenelige med kravet om plantedække.	Remise/vildtremise.	1,0
		Eksisterende Læhegn.	1,0
§ 25	Slæt. Tilsagn uden mulighed for at kombinere med grundbetaling.	Der søges om grundbetaling, selvom tilsagnet ikke kan kombineres med grundbetaling.	1,0

*Vægtningstaktoren finder anvendelse på det godkendte, ansøgte areal, som ansøger har søgt tilskud for under tilskudskategorien, jf. § 19, stk. 2 i bekendtgørelse om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik.

Bilag 2. Vejledende oversigt over situationer for bortfald

Bilag 2.1 Vejledende oversigt om situationer, hvor der kan ske bortfald af tilsagn om tilskud til pleje af græs- og naturarealer – overtrædelse af forpligtelser. Om konsekvensen af en overtrædelse er bortfald, vil altid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde under inddragelse af de forhold, der er anført i bekendtgørelse nr. 955 af 28. juni 2023 om ændring af bekendtgørelse om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik.

Bestemmelse Bekendtgørelse nr. 1647 af 12. december 2023 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer	Forpligtelse	Overtrædelse	Eventuel uddybning
§ 15, stk. 1.	Græsning – fast græsningstryk	Ingen dyr på marken	Ikke relevant.
§ 14, stk. 1 og 2.	Græsning	Arealet er ikke plejet eller arealet er ikke plejet korrekt	Hvis der ikke er tegn på, at der har været dyr på arealet. Hvis der er sket afpudsning, men ikke taget slæt eller sket græsning.
§ 14, stk. 1 og 2	Græsning – ekstensiv græsning.	Billederne viser ingen tegn på græsningsaktivitet.	Ikke relevant.
§ 14 b	Billeddokumentation.	Billeder ikke taget og indsendt inden for fristen, billeder viser ikke tilsagnsarealet eller billeder er ikke taget på tilsagnsarealet.	Ikke relevant.
§ 18, stk. 1, nr. 2	Slæt	Manglende slæt	Hvis der er ikke taget slæt, græsset eller sket en afpudsning.
§ 10, stk. 1 og 2.	Græsning, slæt	Intet plantedække	Se denne vejledning punkt Krav til plantedække .
§ 24, stk. 1, nr. 1.	Græsning, slæt	Omlægning (bl.a. jordbearbejdning)	Ikke relevant.
§ 24, stk. 1, nr. 2.	Græsning, slæt	Direkte tilførsel af gødning til arealet	Ikke relevant.
§ 24, stk. 1, nr. 3.	Græsning, slæt	Direkte tilførsel af pesticider til arealet	Sprøjtning under hegn beregnes som længden af overtrædelsen ganget med en fast bredde på 2 meter. Sprøjtning af arealer under 100 m ² rundes altid op til 100 m ² .

§ 10, stk. 1 og 2.	Græsning, slæt	Vandhuller, vandløb eller grøfter m.v.	Hvis der konstateres GLM-landskabselementer i form af søer over 100 m ² op til 2.000m ² Eller søer over 2.000 m ² som beskyttede efter naturbeskyttelseslovens §3 medfører det, at tilsagnet bortfalder.
§ 10, stk. 1 og 2.	Græsning, slæt	Remiser og læhegn	Ikke relevant.
§ 23	Græsning, slæt	Kombination af tilsagn og grundbetaling	Ikke relevant.

Bilag 3. Rækkefølge for sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet

I nedenstående liste står sanktionerne listet med de observationer med den mest permanente karakter og højeste sanktion øverst, og de observationer, der fører til den laveste sanktion nederst. Når der i sagsbehandlingen skal tages stilling til hvilke af kontrollens observationer, der skal indgå i de 20 % fleksibilitet – og derfor ikke skal sanktioneres - startes der for oven, og "fyldes op" i fleksibiliteten ned ad listen, til grænsen er nået. Hvis grænsen nås, inden alle områder med en bestemt observation er nået, tages den største observation først og dernæst de mindre, dog tages en mindre observation inden for kategorien, hvis den største ikke kan rummes i fleksibiliteten. Hvis der stadig er "plads i fleksibiliteten" og den største tilbageværende i en kategori ikke kan rummes inden for de 20 %, tages der den næststørste osv. Hvis de sidste observationer inden for en kategori ikke kan rummes inden for de 20%, men der stadig er "plads i fleksibiliteten" fortsættes til næste kategori og processen gentages. De overskydende observationer sanktioneres efter gældende sanktionstabel.

Bilag 3.1 Sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet

Kategori	Obs. nr.	Navn	Vægtningsfaktor hvis ikke indgår i de 20 %
1	3.7.1	Vandhul, sø eller lignende (ikke GLM-søer)	1,0 + bortfald
2	3.7.2	Vandløb, grøft eller lignende	1,0 + bortfald
3	3.2.3	Remise/vildtremise	1,0 + bortfald
4	3.2.4	Læhegn	1,0 + bortfald
5	12.1.9	Tætte træer uden plantedække under	1,0 + bortfald
6	12.1.7	Plantedækket er ikke opretholdt	1,0 + bortfald
7	11.4.1.4	Ingen dyr på tilsagnsarealet eller dyrene opholder sig udenfor indhegningen.	1,0 + bortfald
8	11.3.5	Arealet er ikke udnyttet til slæt	1,0 + bortfald
9	11.1.3	Arealet er ikke afgræsset	1,0 + bortfald
10	12.1.8	Bar jord som følge af naturlige forhold	1,0
11	11.1.2	Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse	1,0
12	11.1.1	Arealet er ikke afgræsset, men der er taget slæt	1,0
13	11.3.2	Der er ikke taget slæt, men arealet er afpudset	0,5
14	11.2.2	Arealet er ikke synligt afgræsset den 15. september, men der har været dyr på arealet	0,5
15	11.3.3	Der er ikke taget slæt, men arealet er afgræsset	0,25

Vejledning om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer 2024
(tilsagnstype 68 og 69)

Landbrugsstyrelsen
Nyropsgade 30
1780 København V

www.lbst.dk